

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Alba Regia Műszaki Kar
Geoinformatikai Intézet

SZAKDOLGOZAT

**A birtokpolitika aktuális kérdései az erdőgazdálkodásban a
Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet területén lévő Debrecen
példáján keresztül**

(Current issues of property policy in forest management through the
example of Debrecen in the Debrecen-Halápi forest planning district)

Tanszéki konzulens:

Dr. Katona János

Készítette:

Füzi Gábor

Hallgató törzskönyvi száma: T000377/FI12904/A-G

Földmérő és földrendező mérnök (Bsc)

Székesfehérvár

2021.

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

Óbudai Egyetem
Alba Regia Műszaki Kar
Geoinformatikai Intézet

SZAKDOLGOZAT FELADATLAP

Hallgató neve: Füzi Gábor

Szaktervezési száma: SZD20120110294253

Törzskönyvi száma: T000377/FI12904/A-G

Neptun kódja: XXXXXXXXXX

Szak: földmérő és földrendező mérnök

Specializáció: Geoinformatika specializáció

A dolgozat címe: A birtokpolitika aktuális kérdései az erdőgazdálkodásban a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet területén lévő Debrecen példáján keresztül

A dolgozat címe angolul: Current issues of property policy in forest management through the example of Debrecen in the Debrecen-Halápi forest planning district

A feladat részletezése: Mutassa be, hogy az erdőgazdálkodást milyen mértékben befolyásolták a különböző jogszabályok, törvények!

Munkája során adjon választ a következő kérdésekre:

Az elmúlt 15 évben az egyes bevezetett jogszabályok hogyan befolyásolták az erdőgazdálkodás szerkezetét?

A tulajdonosi szerkezet milyen mértékben befolyásolja az erdőgazdálkodás jogszerűségét?

Milyen területi eloszlása van az egyes erdőgazdálkodási jogviszonyoknak, tulajdonformáknak?

Készítsen statisztikai értékelést az erdő használati jogcímek változásáról!

Intézményi konzulens neve: Dr. Katona János

Külső konzulens neve: Gazdag Izabella

Munkahelye: Nemzeti Földügyi Központ Erdészeti Főosztály

A kiadott téma elévülési határideje: 2022. december 15.

Beadási határidő: 2021. 12. 15.

A szakdolgozat: Nem titkos.

Kiadva: Székesfehérvár, 2021. 10. 28.

P.H.

Intézetigazgató

A dolgozatot beadásra alkalmasnak találom:

belső konzulens

külső konzulens

ÓBUDAI EGYETEM
ÓBUDA UNIVERSITY

NYILATKOZAT

Alulírott **Füzi Gábor** (neptun kód: XXXXXXXXXX) jelen nyilatkozat aláírásával kijelentem, hogy a

**A birtokpolitika aktuális kérdései az erdőgazdálkodásban a Debrecen-Halápi
erdőtervezési körzet területén lévő Debrecen példáján keresztül**

**(Current issues of property policy in forest management through the example of
Debrecen in the Debrecen-Halápi forest planning district)**

című

Szakdolgozat (a továbbiakban: dolgozat) **önálló munkám**, a dolgozat készítése során betartottam a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. tv. szabályait, valamint az egyetem által előírt, a dolgozat készítésére vonatkozó szabályokat, különösen a hivatkozások és idézések tekintetében¹.

Kijelentem továbbá, hogy a dolgozat készítése során az önálló munka kitétel tekintetében a konzulenszt illetve a feladatot kiadó oktatót **nem tévesztettem meg**.

Jelen nyilatkozat aláírásával tudomásul veszem, hogy amennyiben bizonyítható, hogy a dolgozatot **nem magam készítettem**, vagy a dolgozattal kapcsolatban szerzői jogsértés ténye merül fel, az **Óbudai Egyetem megtagadja a dolgozat befogadását és ellenem fegyelmi eljárást indíthat**.

A dolgozat befogadásának megtagadása és a fegyelmi eljárás indítása nem érinti a szerzői jogsértés miatti egyéb (polgári jogi, szabálysértési jogi, büntetőjogi) jogkövetkezményeket.

Kijelentem, hogy a kinyomtatott dolgozat és az optikai adathordozón leadott valamint diploma repozitóriumba feltöltött elektronikus dokumentumok egymással teljesen megegyeznek.

Kijelentem, hogy a dolgozatot más szakon – más felsőoktatási intézményre vonatkozóan is – nem nyújtottam be.

Székesfehérvár, 2021. november 30.

Füzi Gábor

¹ 1999. évi LXXVI. tv. 34. § (1) A mű részletét - az átvevő mű jellege és célja által indokolt terjedelemben és az eredetihez híven - a forrás, valamint az ott megjelölt szerző megnevezésével bárki idézheti.

36. § (1) Nyilvánosan tartott előadások és más hasonló művek részletei, valamint politikai beszédek tájékoztatás céljára - a cél által indokolt terjedelemben - szabadon felhasználhatók. Ilyen felhasználás esetén a forrást - a szerző nevével együtt - fel kell tüntetni, hacsak ez lehetetlennek nem bizonyul.

Kivonat

Szakdolgozatom során a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzeten keresztül mutattam be a geodézia, erdészet és jog határterületén felmerülő szakmai problémákat és az ezekhez kapcsolódó kérdésekre kerestem a válaszokat. Munkám során rávilágítottam e hármas tudományág közös metszetén keletkező egyezőségekre és hiányosságokra.

Az irodalmi kitekintés után a Nemzeti Földügyi Központtól kapott adatok alapján megvizsgáltam az elmúlt 15 évben bevezetett jogszabályok hatását a magánerdő tulajdonosok tekintetében, majd a kapott eredményeket tematikus térképeken szemléltettem.

A kiértékelés során kiderült, hogy mindhárom szakmai ágazat nagy hatással van a magánerdő-gazdálkodás múltjára, jelenére és jövőjére egyaránt. A földhivatali és az erdészeti hatósági nyilvántartás egymásnak való megfeleltetése elengedhetetlen feltétele a magánerdő tulajdonosok számára, a tartamos erdőgazdálkodás feltételeinek megteremtéséhez. Ezt az egyezőséget úgy kellene megteremteni, hogy a dinamikusan változó jogszabályi környezetnek megfeleljen, ami ráadásul sokszor negatív visszacsatolást eredményez a gazdálkodói jogviszony tekintetében.

Kiderült, hogy az aktuális jogcímek területi eloszlása és az ezt lehetővé tevő jogcímek között ugyan nincs szoros összefüggés, a jogcímek bevezetése és alkalmazása sokszor nem éri el a jogalkotók által megfogalmazott célokat, a rendezetlen erdőgazdálkodói státuszok számát növelve ezzel. A túl gyorsan változó jogszabályi környezethez nehezen alkalmazkodik a magánerdő-gazdálkodói szektor.

Ehhez társul az aktuális birtokpolitika legnagyobb problémája, a rendszerváltás következtében kialakult birtokfelaprózódás. Az országos célkitűzés ugyan ezeknek a földrészleteknek a felszámolása, a szántók esetében alkalmazott módszerek sematizálása az erdészeti ágazatra nehézkes és nem mutat kimagasló eredményre. Az osztatlan közös tulajdonban lévő földrészletek az erdő művelési ágú területek esetében egyre nagyobb mértékben válnak felelős gazdálkodó nélkülivé.

Az aktuális és jövőbeli tendenciák elemzése után, szakdolgozatom végén javaslatokat fogalmaztam meg a magánerdő-gazdálkodás érdekérvényesítő-képességének javítására és ezzel együtt a tartamos gazdálkodás feltételeinek megteremtésére egyaránt.

Abstract

During my dissertation, I presented the professional problems in the field of geodesy, forestry and law through the Debrecen-Halápi forest planning district and sought answers to the related questions. In the course of my work, I have highlighted the similarities and shortcomings that arise at the common intersection of this triple discipline.

After reviewing the literature, I examined the impact of the legislation introduced in the last 15 years on private forest owners based on the data received from the National Agricultural Center, and then illustrated the results on thematic maps.

The evaluation revealed that all three professional sectors have a major impact on the past, present and future of private forest management. Reconciliation of land registry and forestry authority records is an essential condition for private forest owners to create the conditions for sustainable forest management. This consistency should be created to suit the dynamically changing legal environment, which, moreover, often results in negative feedback on the legal relationship between farmers.

It turned out that although there is no close connection between the territorial distribution of current titles and the titles that allow it, the introduction and application of titles often fails to achieve the goals set by the legislators, thus increasing the number of disorderly forest management statuses. The private forest management sector is finding it difficult to adapt to a rapidly changing regulatory environment.

This is accompanied by the biggest problem of the current property policy, the fragmentation of property as a result of the change of regime. Although the national objective is to eradicate these plots of land, it is difficult to schematize the methods used for arable land in the forestry sector and it does not show outstanding results. Undivided jointly owned plots of land are becoming increasingly devoid of a responsible farmer in the case of arable land.

After analyzing the current and future trends, at the end of my dissertation I formulated proposals for the improvement of the advocacy capacity of private forest management and at the same time for the creation of the conditions for sustainable management.

Tartalom

1	Bevezetés	6
2	Irodalmi áttekintés	7
2.1	Az erdő fogalma és jelentősége	7
2.2	Jelenlegi birtokszerkezet kialakulása	10
2.3	Jogszabályi környezet kialakulása az erdőgazdálkodás tükrében	10
2.3.1	Általánosságban.....	10
2.3.2	Feles bérlet	11
2.3.3	Haszonbérlet	11
2.3.4	Szívésségi földhasználat	12
2.3.5	Erdőgazdálkodási haszonbérlet az erdőtörvény alapján	12
2.3.6	Földhasználat az erdőgazdálkodásban	12
2.4	2020. év utáni helyzet.....	13
2.4.1	Tulajdonosi használat	13
2.4.2	Haszonélvezeti jog.....	13
2.4.3	Használat joga	13
2.4.4	Szívésségi földhasználat	13
2.4.5	Közös tulajdon használata	14
2.4.6	Haszonbérlet, erdőgazdálkodási haszonbérlet.....	15
2.4.7	Erdőgazdálkodási integráció	15
2.4.8	Erdőkezelés	15
2.4.9	Erdőbirtokossági társulati használat.....	16
2.4.10	Vagyonkezelés.....	16
2.5	Az erdőgazdálkodás szakigazgatási rendszere	17
2.6	Az Országos Erdőállomány Adattár és jelentősége	19
2.7	Szoftverkezelés és adattárolás	20
2.8	Az erdőtervezés jelentősége a térképezés szemszögéből	21
3	Anyag és módszer	23
3.1	A módszer lényege	23
3.2	Adatintegráció	24
3.3	Adatfeldolgozás.....	27
3.4	A Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet jellemzése.....	29
4	Eredmények	32
4.1	Tulajdonviszonyok változása a vizsgált időtartam alatt	32
4.2	Gazdálkodási jogcímek vizsgálata az elemzett időtartam alatt	34
4.2.1	Az egyes jogcímváltozások tendenciája.....	34

4.2.2	Az egyes jogcímek részarányának változása 2005-2021 között.....	40
4.3	Az erdőrészekre jellemző helyrajzi számok művelési ágának helyzete	45
5	Eredmények összevetése és megvitatása	49
6	Javaslatok a magánerdőgazdálkodás érdek-érvényesítőképességének javítására.....	52
7	Köszönetnyilvánítás	53
8	Irodalomjegyzék.....	54
9	Ábrajegyzék	57
10	Táblázat jegyzék:.....	57

1 Bevezetés

A globális felmelegedés egyik előidézője a szén-dioxid, mint üvegházhatású gáz, melyet a különböző típusú faállománnyal borított területek meg tudnak kötni, a számunkra fontos oxigén gáz előállításával együtt. Ezért a különböző fás szárú vegetáció területeinek növelése, illetve a meglévő növénytakasok védelme és szakszerű kezelése különösen fontos az emberiség számára, így biztosítva a Föld, mint életterünk fennmaradását a következő generációk számára. Éppen ezért minden ország, Magyarországot is beleértve törekszik a saját klímastratégiájának kialakításához az Európai Unióban.

Ahhoz, hogy ezt a stratégiát fel tudja építeni, majd érvényesíteni egy állam, fontos tudni, hogy kik rendelkeznek a mindenki számára fontos erdőállományok tulajdonjogával, vagyonával, hiszen meg kell őket győzni az együttműködés érdekében.

Éppen ezért jelen dolgozatban a magyarországi erdőállományok gazdálkodói szerkezetét vizsgáltam meg egy általam kiválasztott erdőtervezési helységben, Debrecenben, összefüggést keresve a különböző, az erdőgazdálkodást meghatározó jogszabályok bevezetése és a gazdálkodás összhangja között.

Ehhez a következő kérdések megválaszolására volt szükség:

- Az erdőgazdálkodást milyen mértékben befolyásolták a különböző jogszabályok, törvények?
- Az elmúlt 15 évben az egyes bevezetett jogszabályok hogyan befolyásolták az erdőgazdálkodás szerkezetét?
- A tulajdonosi szerkezet milyen mértékben befolyásolja az erdőgazdálkodás jogszerűségét?
- Milyen területi eloszlása van az egyes erdőgazdálkodási jogviszonyoknak, tulajdonformáknak?

A dolgozat eredményeinek birtokában közelebbről megismerhetjük a szakpolitika és az ágazat közötti összefüggéseket, az erdőgazdálkodás valós, jogi problémáit gazdálkodói szemszögből. Konzekvenciákat és következményeket vonhatunk le segítve ezzel jövőbeli céljaink megfogalmazását, akár a klímastratégia szempontjából.

2 Irodalmi áttekintés

2.1 Az erdő fogalma és jelentősége

A hétköznapi ember számára a fás vegetáció jelenléte egyet jelent a természet közelségével. Számára egy fa, facsoport, közpark, arborétum, vadaspark, vadaskert, fásított terület esetleg erdő vagy bármilyen fával, cserjével fedett terület ugyanolyan jelentőséggel bír életében, függetlenül annak megjelenési formájától, kiterjedésétől vagy rendeltetési módjától, esetleg természetességi kategóriájától. Jelentése minden esetben egyenlő a rekreációval (sportolás, túrázás, gyógy-, és emlékhelyek látogatása stb.), legyen az bel- vagy külterületen egyaránt.

Azonban az erdő fogalmát nem feltétlen a különböző társadalmi csoportok által támasztott követelményrendszer határozza meg. Minden országnak saját fogalomrendszere van az erdők leírására, meghatározására. Most a teljesség igénye nélkül elsősorban a hazai erdők helyzete került bemutatásra.

Az erdőgazdálkodás nagy múltját bizonyítja, hogy a törvénykezés mindig nagy gondot fordított a területek megóvására.

Már Mária Terézia idejében megfogalmazódott az erdőterületek gondviselése és további csökkenésének megakadályozása, ezért 1769. december 22-én a Királynő kiadta az Erdőrendtartást, ami 1770-ben megjelent „...A fáknak és erdőknek neveléséről és megtartásáról való rendelés...” címmel Ez volt az 1770/91. évi LVII. törvénycikk. Ezt szokták az első erdőtörvénynek emlegetni. A második erdőtörvény az 1879. évi XXXI. törvénycikk, melyben már az erdőkezelésre vonatkozó utasításokat is szabályozták és előírták az erdőgazdasági üzemtervek bevezetését is (Nébih Erdészeti Igazgatósága, 2014). „...Az erdők használatát és kezelését, mások jogainak épentartása mellett, csak a jelen törvényben meghatározott intézkedések korlátozzák...”- írja az első paragrafus (1879. évi XXXI. törvénycikk – Ezer év törvényei) a Bedő Albert nevéhez fűződő Erdőtörvényben. Ez a törvény az erdőpusztítások megakadályozására jött létre, mint az 1898. évi XIX. törvénycikk a községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról címmel.

1920. június 4-e tragikus sorsfordító események sorozatát hozta a szakmai ágazatban is. A korábban magas erdősültséggel rendelkező Magyarország a 12%-os erdősültséget sem érte el. Ezért az erdőterületek növelését megcélzó szakpolitikára volt szükség Nébih Erdészeti Igazgatósága, 2014). A Kaán Károly nevéhez fűződő 1935. évi IV. törvénycikk az erdőkről és

a természetvédelemről címmel kiadott törvényben a lecsökkent területeken lévő erdősültség növelését és védelmét célzó utasítások kerültek megfogalmazásra. A törvény többek közt ezt írja: „...A véderdőül szolgáló erdőket (erdőrészeket) az erdőfelügyelőség javaslatára és a tulajdonos meghallgatásával az erdőrendészeti hatóság jelöli ki...” (1935. évi IV. törvénycikk az erdőkről és a természetvédelemről) Ez volt a harmadik erdőtörvény.

Ezt követően az erdőterületek erőteljes növekedésnek indultak. A negyedik erdőtörvény az 1961. évi VII. törvény az erdőkről és a vadgazdálkodásról, mely több jelentős intézkedést is előírt a szakmai ágazat számára. Ilyenek voltak például az erdők védelméről és őrzéséről vagy az általános üzemtervezésről szóló szabályok.

Az ötödik erdőtörvény az 1996. évi LIV. törvény az erdőről és az erdő védelméről címmel látott napvilágot, mely így definiálja az erdőt: „...Az erdő a szárazföld legösszetettebb természeti (ökológiai) rendszere, amelynek léte a környezetre gyakorolt hatásaiból eredően az egészséges emberi élet egyik alapvető feltétele...” (1996. évi LIV. törvény az erdőről és az erdő védelméről)

Az erdő fogalma a jelenleg hatályos 2009. évi XXXVII. törvény alapján egy összetettebb fogalomként van leírva. Ha nagyon le szeretnénk egyszerűsíteni a fogalomkört, akkor mondhatnánk azt is, hogy erdő mindaz, amit az Országos Erdőállomány Adattár erdőként nyilvántart. Azonban az említett törvény kitér arra is, hogy az erdő az erdei fafajokból álló, külterületen lévő telepített vagy önerdősült terület, mely legalább ötven százalékos (felnyíló erdő esetében harminc százalékos) záródással bír. Továbbá az ott lévő fák átlagmagassága meghaladja a két métert és természetbeni kiterjedése ötezer négyzetméternél nagyobb területű, illetve a szélső fák töben mért távolsága húsz méternél nagyobb. Az az erdei fafajokból álló faállomány, amely a fenti követelményeknek nem felel meg, fásításnak minősül. Kivételt képez ez alól a faállomány akkor, ha már szerepel az Adattárban (2009. évi XXXVII. törvény - az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról)

Az előbb leírtakat, nemcsak az említett törvény fogalmazza meg, hanem számos más szakirodalom is. Ilyen például az Endres (1922) által leírt „...Az erdő egy földterület, ami a fa termelésére, valamint a fa termelésével kapcsolatos mellékhasználatok céljára szolgál...” meghatározás is. Möller (1922) szerint ugyanez a fogalomkör: „...Az erdő élőlények, szervek szövődéke...”. 1941-ben pedig Seeholzer így írta le: „...Az erdő alatt a faállomány egész területét értjük a legalsó gyökérvégződésektől kezdve és azon alól is, a korona csúcsáig és azon felül is mindent, az egész élő és élettelen világot ebben a térben, ami klimatológiailag, edafikusan és biológiailag mozgásban van...”. (Koloszár, 2010)

Az erdő jelentőségét nemcsak az előbbi sokrétű megfogalmazás, hanem a gazdaságban betöltött szerepe is alátámasztja. Magyarország és Európa erdeinek területe, élőfakészlete és egyéb jellemző paraméterei folyamatos növekedésben vannak. Az elmúlt harminc évben 9%-kal nőtt az európai erdők területe, ami így immáron Európa 35 százalékát befedi. Az európai erdők fatömege és ezzel együtt a benne tárolt szén-dioxid 50%-kal nőtt az elmúlt harminc évben, mivel az évi nettó fanövedéknek körülbelül 3/4-ét termelik ki. (FAO and UNECE, 2020)

Az eddig leírt törvénykezés az alapja a magyarországi erdészeti tartamosságnak is, mely elvét először H. von Carlowitz említi 1713-ban, azonban Baader fogalmazta ezt meg elsőként. Értelmezése szerint a tartamosság nem más, mint, a teljesítmények hosszú időtartamon keresztüli állandóságára irányuló törekvés. (Lett és Stark, 2012)

Az erdészeti tartamosságot itthon több mutatóval is alá tudjuk támasztani. Elsőként meg kell említeni azt a tényt, hogy a véghasználat után minden esetben erdőt kell létrehozni. „...véghasználat: vágásos vagy átmeneti üzemmódban kezelt erdőben végrehajtott fakitermelés, amelynek következtében erdőfelújítási kötelezettség keletkezik...” – a 2009. évi XXXVII. törvény szerint.

Az erdőtelepítések száma folyamatosan növeli a meglévő erdőterületeket. Míg 1990-ben kb. 6700 ha új erdőtelepítés történt addig 2010-ben 5100 ha-t hoztak létre. Természetesen akár a nemzeti akár az európai uniós erdőtelepítési támogatásokkal ösztönözni tudták és tudják az erdőtelepítési kedvet. Ezért volt pl. 2006-ban körülbelül 19000 ha új erdőtelepítés. (Lett és Stark, 2012).

Az erdőterület ugyancsak növekedésnek indult a Trianon következményeként hatalmas erdőségek elvesztése után. Az akkor körülbelül 1 millió hektárnyi erdőterületet mára sikerült megduplázni. A cél a jelenlegi 21% körüli erdősültség 27%-ra növelése. 2000-ben mindössze 1,918 millió hektár erdő volt hazánkban, 2012-re ez a szám 2,056 millió hektárra rúgott. (KSH, 2013).

Ám nemcsak az erdőterület növekedett. Az élőfakészlet 2010 környékén már 360 millió m³ volt, míg a 2000-es évek elején ez 320-330 millió m³-t jelentett. Természetesen ez a tendencia a fanövekmény tendenciáját követi (Lett és Stark, 2012). Magyarországon az évi folyónövedék bruttó 13-14 millió m³. Az éves fakitermelés körülbelül 8 millió m³, melyből 5,7 ezer hektár körüli területen történt véghasználat. Ezek az adatok bár 2013. évi adatösszesítésre vonatkoznak, tendenciájuk általánosnak mondható. Mivel minden évben meghaladja a fakitermelést és a természetes fapusztulást a folyónövedék mennyisége, az erdőállomány

élőfakészlete folyamatos növekedést produkál. A tartamosságot támasztja alá az a tény is, hogy erdőterületeink fele maximum a 40 éves korosztályba tartozik (NÉBIH, 2014).

2.2 Jelenlegi birtokszerkezet kialakulása

Ma a magyar erdők körülbelül 44%-a nem állami tulajdonnal bír (NFK, 2019). A magán tulajdon az erdőgazdálkodásban a rendszerváltáskor jelent meg a leghatározottabb formában. Ezt a privatizációs folyamatot az 1989. évi Ptk. módosítása tette lehetővé, ezzel visszaadva forgalomképességét az erdőnek. A korábban szövetkezeti formában működő társulások megszűntek vagy átalakultak. Az 1992. évi II. törvényben a szövetkezeti csoporttulajdon egy részét nevesítették, illetve a fennmaradó részét pedig az 1991. évi XXV. törvény szerint kárpótlás formájában magánkézbe adták. Így került jelentős, korábban állami tulajdonú erdőterület magánkézbe (Sciberna, 2003).

A privatizáció megkezdésekor (1990) 9000 ha erdő volt magánkézben, mely az erdőterületek mindösszesen 0,6%-át jelentette. Az erdők 70%-a állami kézben volt, míg a fennmaradó rész szövetkezeti kezelésben működött (Wisnovszky, 2014). Az országban lévő 1 861 437,65 hektár kezelt és 195 835,76 hektár kezeletlen erdőterületből 56,16% állami, 42,81% magán és 1,02% közösségi tulajdonban volt 2018-ban (Agrárminisztérium, 2018).

2.3 Jogszabályi környezet kialakulása az erdőgazdálkodás tükrében

2.3.1 Általánosságban

Az 1996. évi LIV. törvény, az erdőről és az erdő védelméről szóló erdőtörvény 14. § (2) bekezdése értelmében, ha egy nem állami erdőterület tulajdonosa, erdőgazdálkodója vagy használója az Erdészeti Hatóság felszólítása ellenére sem tesz eleget a törvényben megfogalmazott gazdálkodási kötelezettségeinek és emiatt a szóban forgó erdő fennmaradása veszélybe kerülhet, az Erdészeti Hatóság a tulajdonosi jogokat gyakorló szervhez fordul és az illetékes miniszternél kezdeményezi a terület gazdálkodásának átadását. Mindezt természetesen a felmerülő költségek gazdálkodóra történő átruházásával teszi. Az Erdészeti Hatóság a vagyonkezelő személyének megváltoztatását is kezdeményezheti. A felszólítás hirdetményezéssel is érvényesíthető. Ezt a folyamatot hívták Miniszter általi kijelölésnek.

Az erdőtörvény betartását a területileg illetékes Kormányhivatal Erdőfelügyeleti Osztálya felügyeli (a továbbiakban: erdészeti hatóság). Az Erdőtörvény 17. § (1) bekezdése szerint erdőgazdálkodó az erdészeti hatóság által vezetett erdőgazdálkodói nyilvántartásban szereplő jogszerű használó lehet. Erdőgazdálkodó lehet az ingatlan tulajdonosa, haszonélvezője, osztatlan közös tulajdon esetén az egyik tulajdonostárs, illetve harmadik személy is.

2013. június 30-án a Magyar Közlönyben kihírdették a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvényt (a továbbiakban: Földforgalmi tv.), amely az új földforgalmi törvényünk. A törvény megalkotásának, így a földforgalmi viszonyok újraszabályozásának az oka, hogy 2014. május 1. napján lejárt az ún. földmoratórium. A törvény célkitűzése, hogy a magyar termőföld ne lehessen nyereszkesedés tárgya, és alapvetően magyar tulajdonban maradjon. Továbbá a külföldiek földvásárlási moratóriumának megszűnése azt is jelenti, hogy az uniós polgárok ugyanolyan elbírálás alá esnek, mintha belföldiek lennének. Ezért ír elő az új földtörvény a magyar termőföld megszerzésére olyan szabályokat, amelyek szavatolják a magyar termőföld magyar tulajdonban maradását. Többek között emiatt a kormány megalkotta a földműves jogi fogalmát. A Földforgalmi tv. hatályba lépésével a földforgalom központi szereplőivé a földművesek, valamint a mezőgazdasági termelőszervezetek válnak. A földmoratórium lejártával a földforgalmi viszonyok szabályozására a termőföldről szóló 1994. évi LV. törvény (a továbbiakban: Tftv.) szabályrendszeréhez képest jóval korszerűbb szabályokat kell alkalmazni. A Földforgalmi tv. tárgyi hatálya a föld tulajdonjogának megszerzésére és használatára terjed ki, de ez a hatály korlátozott, mert a mezőgazdasági üzemek és az integrált mezőgazdasági termelésszervezést végző szervezetek földhasználatának sajátosságaira tekintettel külön törvények eltérő szabályokat is megállapíthatnak. Mind a Tftv., mind a Földforgalmi tv. értelmében földhasználatra irányuló szerződés lehet a haszonbérlet, a felesbérlet, a részesművelés és a szívésségi földhasználat. Ezek közül a részesművelés erdő esetében nem értelmezhető jogcím.

2.3.2 Feles bérlet

A termőföld esetében feles bérleti szerződés alapján a bérlő meghatározott ideig a termőföld használatára és hasznainak szedésére jogosult, azonban köteles ennek fejében a megtermelt termés bizonyos hányadát a bérbeadónak természetben átadni. A feles bérletre többek közt - a haszonbérleti jogviszony időtartamára és a haszonbérlehető terület nagyságára vonatkozó rendelkezések kivételével - a termőföld haszonbérletére vonatkozó szabályok megfelelően irányadók. (Tftv. 24.§)

2.3.3 Haszonbérlet

A Tftv. által szabályozott haszonbérlet is több közjogi korlátozást tartalmazott. Meghatározta a haszonbérlehető termőföld nagyságát, illetőleg a haszonbérlet időtartamát határozott időre. Erdő művelési ágú termőföldre, illetőleg erdő telepítésére vonatkozó haszonbérleti szerződést legfeljebb a vágásérettségi kor lejártát követő ötödik év végéig lehet megkötöni. Belföldi magán- és jogi személy, illetve jogi személyiséggel nem rendelkező

szervezet - a Magyar Állam, az önkormányzat kivételével - legfeljebb 300 hektár nagyságú vagy 6000 AK értékű termőföldet vehet haszonbérbe. Gazdasági társaság és szövetkezet legfeljebb 2500 hektár nagyságú vagy 50 000 AK értékű termőföldet haszonbérelhet. Azonban ezen korlátozás során figyelmen kívül kell hagyni azt a termőföldet, amelyet a szövetkezet a tagjaitól, illetőleg a gazdasági társaság üzletrésztulajdonosaitól haszonbérel. Külföldi magán- és jogi személy legfeljebb 300 hektár területnagyságú vagy 6000 AK értékű termőföldet vehet haszonbérbe. (Tftv. 13.§, 22.§, 23.§)

2.3.4 Szívességi földhasználat

Szívességi földhasználati szerződéssel a használatba adók ingyenesen engedhetik át a föld használatának jogát valamely közeli hozzátartozójuk részére.

A Földtörvény megújításán túl jelentős változást eredményezett az 1959. évi IV. törvény felváltására született, 2014. március 15-én hatályba lépett Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény, mely a gazdasági társaságokról szóló 2006. évi IV. törvény helyett a társasági jogi szabályokat is magába foglalja.

2.3.5 Erdőgazdálkodási haszonbérlet az erdőtörvény alapján

A 2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról tette lehetővé ennek a jogcímnek a bevezetését. A 20. § szerint ezt a típusú jogcímet kizárólag erdőgazdálkodási célokat szolgáló földterületre köthették a szerződő felek. A termőföldről szóló törvény és a Polgári Törvénykönyv haszonbérletre vonatkozó előírásait kellett alkalmazni. Közös tulajdonlás esetében elég volt a tulajdoni hányad alapján számított szótöbbség az érvényesítéshez. E haszonbérleti lehetőség 2017-ben megszűnt.

2.3.6 Földhasználat az erdőgazdálkodásban

Az erdőnek minősülő földek használatát, hasznosítását napjainkban az alábbi törvények együttesen határozzák meg:

- a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény,
- a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.), illetve a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (Fétv.),
- az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény (erdőtörvény), valamint az erdőbirtokossági társulatról szóló 1994. évi XLIX. törvény.

2.4 2020. év utáni helyzet

Az erdőgazdálkodói nyilvántartásba 2020. július 1-től az alábbi jogcímek vezethetők be: tulajdonosi használat, haszonélvezet, vagyonkezelés, erdőbirtokossági társulati használat, szívésségi földhasználat, használat joga, közös tulajdon használat, polgári jogi társaság, erdőgazdálkodási haszonbérlet, erdőgazdálkodási integráció, erdőkezelés.

2.4.1 Tulajdonosi használat

A tulajdonosi használat joga kizárólagos ingatlantulajdonos esetében lehetséges, ha a tulajdonjogát nem terheli a használati jogot korlátozó, az ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog (pl. özvegyi jog, haszonélvezeti jog), vagy ezeknek a jogoknak jogosultja (közokiratban, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban) hozzájárult a tulajdonos erdőgazdálkodóként történő bejegyzéséhez. A tulajdonosi használat esetében az erdőgazdálkodás joga a tulajdonos haláláig áll fenn.

2.4.2 Haszonélvezeti jog

Haszonélvezeti jog esetében az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel jogalapja kizárólag a kérelmezőt illeti meg, ha a kérelem tárgyát képező ingatlan esetében, vagy amennyiben más jogosult is be van jegyezve az ingatlan-nyilvántartásba, akkor ezen jogosultak közokiratban, vagy teljes bizonyító erejű magánokiratban hozzájárultak a kérelmező erdőgazdálkodói bejegyzéséhez.

2.4.3 Használat joga

Ezen jogcímen csak közeli hozzátartozó folytathat erdőgazdálkodást. A használat joga esetében erdőgazdálkodói nyilvántartásba vétel csak akkor lehetséges, ha csakis a kérelmezőt illeti meg, illetve a kérelmezett területre bejegyzett összes tulajdonjog esetében fennáll, továbbá nincs más használati jog az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezve az érintett területre vonatkozóan.

2.4.4 Szívésségi földhasználat

A szívésségi földhasználat lényege nem változott a Földforgalmi törvényben az Tftv.-hez képest. Szívésségi földhasználati szerződéssel a használatba adók ingyenesen engedhetik át a föld használatának jogát valamely közeli hozzátartozójuk részére. A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény szerint közeli hozzátartozónak minősül a házastárs, az egyenesági rokon, az örökbefogadott, a mostoha- és a nevelt gyermek, az örökbefogadó- és a nevelőszülő. Az a szerződés, amely a használatba adó számára bármilyen ellenszolgáltatást tartalmaz, nem

minősíthető szívésségi földhasználati szerződésnek. A szívésségi földhasználati szerződés határozott és határozatlan időre is köthető.

2021. január 01-től a 2013. évi CCXII. törvény a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról írt 2018. évi CXXXVI. törvény legújabb módosítása lehetővé teszi a családi mezőgazdasági társaságok számára a szívésségi földhasználat elérhetőségét.

2.4.5 Közös tulajdon használata

2.4.5.1 Közös tulajdonú ingatlan használata használati rend alapján

Osztatlan közös tulajdonú ingatlan esetén a tulajdonosok használati rendet alakíthatnak ki, amelyet használati megosztásról szóló megállapodásban rögzítenek. Ilyenkor a kérelmező az ingatlan csak egy részét kívánja használatba venni. Használati rend kialakításához a tulajdonostársak többségi hozzájárulása szükséges, illetve, ha a tulajdonostársak tulajdoni hányad alapján számított legalább tizede nem ért egyet a megállapodásban foglaltakkal, akkor a használati rend kialakításához a tulajdonostársak 2/3-os hozzájárulása szükséges

2.4.5.2 Közös tulajdon használata többlethasználati megállapodás útján

Többlethasználati megállapodás során az ingatlan tulajdonosai a tulajdoni hányaduknak megfelelő és a használati rend szerint elkülönülő részterületét engedik át másik tulajdonos használatába és a megállapodást írásba is foglalják. A szerződés csak térképi kimutatással együtt érvényes.

A tulajdonostársaknak lehetőségük van arra is, hogy a földrészlet vagy alrészlet teljes területét egy tulajdonostárs használatába adják. Ebben az esetben nem szükséges térképi kimutatás. A teljes földrészlet/alrészlet használatba adásánál is figyelembe kell venni azt a szabályt, hogy ha a tulajdonostársak tulajdoni hányad alapján számított egytizede nem ért egyet a megállapodásban foglaltakkal, akkor kétharmados hozzájárulás szükséges, ellenkező esetben elegendő az egyszerű többségi hozzájárulás.

2.4.5.3 Polgári jogi társaság

Osztatlan közös tulajdonban álló ingatlan esetén az ingatlan tulajdonosai erdőgazdálkodás céljából polgári jogi társaságot hozhatnak létre. Ezt a szervezeti formát alapvetően a Ptk. 6:498-6:513 §-ai szabályozzák. A társaság társasági szerződéssel jön létre, melyhez a tulajdonosok 100%-ának a hozzájárulása szükséges. Az ügyvitelre polgári jogi társaság esetén a tulajdonosok közül választott erdőgazda jogosult, és az erdőgazdálkodói nyilvántartásba is az erdőgazdát jegyzi be az erdészeti hatóság.

2.4.6 Haszonbérlet, erdőgazdálkodási haszonbérlet

Haszonbérleti szerződéssel lehetőség van az erdőterületet az adott ingatlanban tulajdoni hányaddal nem rendelkező fél részére átadni. 2020. június 30-ig bármely földművessel vagy mezőgazdasági termelőszervezettel lehetőség volt haszonbérleti szerződést kötni erdőterület használatára. 2020. július 1-jétől kezdve már csak erdőgazdálkodásra jogosult erdészeti szakirányító vállalkozás szerezhethet földhasználati jogot erdőgazdálkodási haszonbérlet jogcímen. A szerződés megkötéséhez a tulajdonosok kétharmadának a hozzájárulása szükséges. A szerződésnek tartalmaznia kell a haszonbérlet díját, megfizetésének időpontját, rendszerességét. A haszonbérlet díját minden esetben konkretizálni kell. Haszonbérleti szerződést legalább 1 évre, maximum a vágásérettségi kort követő 10. évig lehet kötni.

2.4.7 Erdőgazdálkodási integráció

Az erdőgazdálkodási integráció szabályait a Fétv. 68/D. §-a tartalmazza. Az integrátor a korábban nyilvánosságra hozott általános szerződési feltételek szerint vállalja, hogy az erdőgazdálkodásába tartozó földek körébe bevonva az ingatlant, a kör összehangolt érdekei alapján fog gazdálkodni. Az adott erdőgazdálkodási egységen saját nevében garantálja az erdőgazdálkodói feladatok ellátását és az erdei mellékhaszonvételek szedésének gyakorlását. A tulajdonosnak járadékot fizet. Erdőgazdálkodói integrátori szerződés kizárólag mezőgazdasági termelőszervezetnek minősülő erdőgazdálkodásra jogosult erdészeti szakirányító vállalkozással köthető. A szerződés csak írásban érvényes és fontos, hogy hatósági jóváhagyáshoz kötött. A szerződés létrejöttéhez a tulajdonosok tulajdoni hányad alapján számított 2/3-os döntése szükséges, melybe azon személyek is beleszámítanak, akik esetében a Fétv. szerint hozzájárulást megadottnak kell tekinteni. A tulajdonos azonnali hatállyal felmondhatja az erdőgazdálkodási integrációs szerződést, amennyiben az integrátori feladatok nem kerülnek ellátásra vagy a feladatok ellátásának minősége veszélyezteti az erdő fennmaradását vagy a fenntartható erdőgazdálkodást továbbá, ha a járadékfizetési kötelezettségének nem tesz eleget. Az integrációs szerződést rendes felmondással nem lehet megszüntetni.

2.4.8 Erdőkezelés

Ebben az esetben a szóban forgó ingatlan területét a tulajdonos az erdőkezelőként nyilvántartott erdőgazdálkodásra jogosult erdészeti szakirányító vállalkozás kezelésébe adja. Az erdőgazdálkodó a tulajdonos javára, de saját nevében eljárva, a tulajdonos egyéni érdekeinek megfelelő erdőgazdálkodási tevékenységet folytat. Az erdei mellékhaszonvételek az erdőkezelőt illeti meg. Az erdőkezelő köteles az erdőgazdálkodói ésszerűség követelményei

szerint az erdőt az előre látható kockázatoktól megóvni. Az erdőkezelő köteles tájékoztatást adni a tulajdonos részére, amennyiben az kéri. Az erdőkezelőt az erdőkezelésért díj illeti meg, amely tartalmazza az erdőgazdálkodási tevékenység költségeit és a közreműködésének ellenértékét is. Az erdőkezelő az erdőgazdálkodási tevékenységeket a tulajdonossal közösen határozza meg, amelynek végrehajtásában a tulajdonos is közreműködhet. Az erdőkezelői szerződés határozatlan időre is köthető és kizárólag írásban érvényes. Közös tulajdonban álló önálló erdőgazdálkodási egység esetén a szerződés létrejöttéhez az érintett tulajdonostársak tulajdoni hányad alapján számított többségének döntése szükséges, melybe azon személyek is beleszámítanak, akik esetében a Fétv. szerint a hozzájárulást megadottnak kell tekinteni. A tulajdonos azonnali hatállyal felmondhatja a szerződést, ha az erdőgazdálkodói feladatok nem, vagy olyan módon kerülnek ellátásra, mely veszélyezteti az erdő fennmaradását, illetve a fenntartható erdőgazdálkodást. Továbbá akkor is felmondható a szerződés, ha tájékoztatási vagy elszámolási kötelezettség mulasztása állapítható meg. Az erdőkezelési szerződés rendes felmondással 12 hónapos felmondási idővel szüntethető meg.

2.4.9 Erdőbirtokossági társulati használat

Az erdőbirtokossági társulatról szóló 1994. évi XLIX. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) alapján létrehozott társulatnak a tagjai által Ebtv. szerint használatba adott területeken történő gazdálkodását értjük a jogcím alatt. A társulat megalakításához az Ebtv. az érintett földrészlet tulajdonosainak a tulajdoni hányad alapján számított 2/3-os döntése szükséges. A megalakított társulatot a cégbíróság jegyzi be és csak a sikeres bejegyzés alapján vehető nyilvántartásba a társulat. Lehetőség van rá, hogy egy területet meglévő társulathoz csatoljanak, ám ebben az esetben az érintett földrészlet tulajdonosainak tulajdoni hányad alapján számított 2/3-nak kérnie kell a társulatba való felvételt. A felvételi kérelemről a társulatnak határozatképes közgyűlés formájában érvényes döntést kell hozni, ami a megjelenteket megillető szavazatok 2/3 részét kitevő szavazattöbbséget jelent. A földrészletjegyzék módosítását és a társulati tagok jegyzékét a cégbíróságra kell benyújtani.

2.4.10 Vagyonkezelés

Az állam 100%-os tulajdonában álló földterületek esetében az államot megillető jogokat a Nemzeti Földügyi Központ (NFK) gyakorolja. Az NFK a vagyonkezelői szerződések útján hasznosítja az állami erdőket. A vagyonkezelést csak költségvetési szerv vagy 100%-os állami tulajdonú gazdálkodó szervezet végezhet, aki harmadik félnek nem engedi át az erdő használatát és hasznosítását. A vagyonkezelői jog, mint ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett jog,

csak az ingatlan-ügyi hatóság általi bejegyzés után jegyezhető be az erdőgazdálkodói nyilvántartásba.

2.5 Az erdőgazdálkodás szakigazgatási rendszere

A szabad királyi városok erdészeti igazgatását hosszú időn át az udvari kamarák és azok hivatalai intézték. Majd 1564-ben kinevezték az első két kamarai erdészt, akiknek ügyköreit a kiadott erdőrendtartások szabályozták. 1751-ben létrejött az első kincstári erdőhivatal, melyet további hivatalok felállítása követett. Az erdőhivatalok a pénzügyminiszter kormányzati hatósága alá kerültek 1858-ban. Majd az 1879. évi Erdőtörvény lehetőséget teremtett a királyi erdőfelügyelőségek megalapítására. Feladatuk az ország összes erdejének felügyelete volt. Egy év múlva pedig az állami tulajdonú erdőkkel gazdálkodó kincstári erdőgazdaságokat is megszervezték, melyeknek üzemtervek elkészítését írták elő. Ezért megszervezték a királyi erdőrendezőiséget is. Azonban 1920 után minden megváltozott és a korábban jól működő rendszert át kellett szervezni, leegyszerűsíteni, ezért minden szervezetet megszüntettek. Az ezt követő zűrzavaros időszakban átszervezések sorozata zajlott le, míg 1954-ben megalakult az Országos Erdészeti Főigazgatóság, ami felügyelte az állami erdőgazdaságok, az állami vadgazdaságok, faipari vállalatok és erdőrendezőiségek munkáját is (Márkus és Tyihonov, 2011).

Jakóts László Az erdőrendezési felügyelőkről címmel megjelent (Az Erdő 1955. 4. (90.) évf. 6. füzet) írásában olvasható, hogy az újonnan megalakult erdőrendezési felügyelőség feladatai a tíz éves üzemtervek elkészítésétől a szakszerű munkák elvégzésének ellenőrzésén túl számos egyéb, a mai feladatkörnek megfelelő, azzal nagymértékben átfedő pozíciónak számított. Az Állami Erdőrendezési Intézet alakulásával kapcsolatos szakmai háttérrel foglalkozta meg gondolatait a szervezet igazgatója, Csabán István Az Erdő című folyóiratban (1955. 4. (90.) évf. 4.) Ebben többek között ezt írja célkitűzésként: „...az állami tulajdonban és üzemi kezelésben lévő erdők kb. 70%-áról áll rendelkezésre jóváhagyott, érvényben lévő (50%-ban 5 éves, 20%-ban 10 éves érvénnyel), 10%-áról jóváhagyott ideiglenes üzemterv, 20%-áról pedig 1955-56. években fog elkészülni a végleges üzemterv...”.

Az Erdő 1968. 17. (103.) évf. 9. folyóiratban jelent meg Rába János írása a 22/1968. MÉM sz. utasítással összhangban, az újonnan átszervezett Állami Erdőrendezőiségekről, melyek a Mezőgazdasági és Élelmiszerügyi Minisztérium alá tartoztak. Ebben leírja, hogy az állami vállalatok nem állami vállalatokat nem felügyelhetnek, helyettük ez az új szervezet feladata lesz.

Az új szervezetnek számos feladatköre mellett az erdészeti informatika kutatása, fejlesztése is feladata volt (Király, 1976).

A megalakult tíz önálló Erdőrendezőség erdőrendezési és erdőtervezési feladatokat látott el, de foglalkoztak természetvédelmi kezelési, illetve hatósági ügyekkel is a vadászati üzemtervezés mellett (Halász, 2006).

1979. április 1-vel alakult meg a MÉM Erdőrendezési Szolgálat (ERSZ) (Facsó, 2014).

1997. január 1-én a földművelésügyi miniszter létrehozta az Állami Erdészeti Szolgálatot (ÁESZ) a tíz Erdőfelügyelőség és a MÉM Erdőrendezési Szolgálat összevonásával [1].

2007. január 1-től a 274/2006. (XII. 23.) Korm. rendelet a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal létrehozásáról és működéséről szóló rendelet szerint megalakult az MGSZH, melybe az Állami Erdészeti Szolgálat is bevonásra került [2].

A 2010. évi 288. (XII.21.) Kormányrendelet 2. § alapján létrejöttek a kormányhivatalok, melyek az állami szakigazgatás területi szervei. E rendelet értelmében az Erdészeti Hatóság is bekerült a kormányhivatali szervezetbe.

A 158/2019. (VI.28.) Kormányrendelet a Nemzeti Földügyi Központ (NFK) létrehozását írja elő, ami 2019. július 1-én alakult meg.

Ezzel együtt egy új szervezeti struktúra épült ki. Az NFK-hoz kerültek a korábban megyei kormányhivatalokhoz tartozó erdőtervezési részlegek 2020. március 1-ével. Az erdőtervezés NFK-ba kerülésével párhuzamosan a kormányhivatalban maradt erdőfelügyeleti feladatok visszakerültek a járásokból megyei szintre. Ebben az időpontban az 1997-ben összevont erdőtervezési és erdőfelügyeleti munka újra szétválasztásra került.

Így az erdészeti ágazat igazgatási feladatai immáron az Agrárminisztérium (AM), Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal (NÉBIH), Nemzeti Földügyi Központ (NFK) és a kormányhivatalok közt oszlanak meg.

Az ágazatot az Agrárminisztériumon belül az erdőkért felelős államtitkár irányítja. Ő felel többek közt az Országos Erdőkár Nyilvántartással kapcsolatos feladatok ellátásáért, működtetéséért, de az Országos Erdőállomány Adattárért is. Számos egyéb feladata mellett a NÉBIH és a megyei kormányhivatalok hatáskörébe tartozó közigazgatási hatósági eljárások felett felügyeleti szervet megillető hatáskört gyakorol [3].

Az NFK feladatai a következők. Az NFA korábbi feladatainak átvállalása, így a tulajdonjog gyakorlása az állami földek felett. Az osztatlan közös tulajdonú földek tulajdonviszonyainak rendezését is a szervezetnek kell elősegítenie. A hazai birtokpolitika megkerülhetetlen,

oszlopos tagja. Ezen kívül a 158/2019. (VI.28) Korm. rendelet szerint öntözés-fejlesztéssel kapcsolatos feladatokkal, az 511/2020 (XI.20.) Korm. rendelet szerint pedig egyéb öntözési-igazgatási szerv feladataival ruházta fel az újonnan megalakult szervezetet. Továbbá a Mezőgazdasági és Parcella Azonosító Rendszer (MePAR), a VINGIS, ESZIR (Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer), az Országos Erdőállomány Adattár, Erdészeti Mérő és Megfigyelő Rendszer (EMMRE) üzemeltetésével kapcsolatos feladatok ellátása is a feladatkörök közé tartozik [4].

Erdészeti munkáját két központi osztály végzi. Az Erdőrendezési és Erdővédelmi Osztály, illetve a Rendszerüzemeltetési és Fejlesztési Osztály. (Magyar Közlöny 59. szám, 2019)

Továbbá hat erdőtervezési osztály is megalakult [5].

A tíz megyei kormányhivatal látja el a „klasszikus” erdészeti igazgatási feladatokat (erdőfelügyelet). Ezek korábban Járási Hivatalokhoz tartoztak, azonban most a Kormányhivatalokhoz kerültek átsorolásra [3].

2.6 Az Országos Erdőállomány Adattár és jelentősége

Az Országos Erdőállomány Adattár (a továbbiakban: Adattár) nyilvántartja az erdők, a szabadrendelkezésű erdők és az általuk közvetlenül érintett földterületek adatait, továbbá erdőrészlet szinten nyilvántartja még az erdőgazdálkodással kapcsolatos hatósági döntéseket és a végrehajtott erdőgazdálkodási tevékenységeket is. Az Adattárat a miniszter működteti erdőgazdálkodási ellenőrzési és elemzési célból, melyet az erdészeti hatóság vezet, mint hatósági nyilvántartás. (Evt. 38. § (1) bekezdés)

Az Adattár által nyilvántartott adatok a következők: (Evt. 38. § (2) bekezdés).

- az erdőrészletek azonosító adatai, területei és térképi ábrázolásai;
- az erdővel érintett földrészletek, illetve alrészletek ingatlan-nyilvántartási azonosító adatai; továbbá az erdőterületek termőhelyi viszonyai, faállományra utaló adatai;
- az erdőgazdálkodás hosszú távú célját és módját meghatározó adatai: az erdő rendeltetései és korlátozásai, az erdőgazdálkodás üzemmódja, az erdő természetességi alapelvárása, a vágásos és átmeneti üzemmódú erdő esetén a faállomány vágásérettségi kora, az örökerdő és átmeneti üzemmódú erdő esetén fenntartási, átalakítási, illetve erdőfelújítási tervben foglalt adatai, az erdővel és erdőgazdálkodással kapcsolatban fennálló természetvédelmi korlátozásokra vonatkozó adatai;
- az erdőben végrehajtható, illetve végrehajtandó fakitermelések, erdőnevelési beavatkozások módja, és a végrehajtásukra vonatkozó rendelkezések;

- az erdészeti létesítmények adatai: megnevezés, egyedi azonosító, földrajzi elhelyezkedés, létesítmény típusa és műszaki paraméterei;
- erdőfelújítások és erdőtelepítések adatai; illetve az erdőfelújítási biztosíték előírására, teljesítésére, felszabadítására, illetve a kötelezettség törlésére vonatkozó adatok

2.7 Szoftverkezelés és adattárolás

Már az 1900-as évek közepén fontolóra vették az erdészeti ágazatban a nagy mennyiségű adattárolásra szolgáló lehetőségeket. 1965-ben a számítástechnika segítségével sikerült lefuttatni az első számítógéppel támogatott erdőtervezést (Computer Aided Forest Planning). 1975-től már a digitálisan tárolt üzemtervek a gyakorlat részévé váltak. A hosszútávú tervezési ciklus szükségessé tette a régi üzemtervek adatainak szisztematikus, digitális rendszerben való rögzítését, ezért 1976-ra 1965-ig visszamenőleg minden üzemterv adatait is digitális adathordozóra vitték. Ekkor készült el az első teljes Magyarországot lefedő digitális erdőadattár. 1983-ban az üzemtervi térképek nyomtatását is megoldottnak tekintették, azonban ez még nem nevezhető térinformatikai azaz GIS rendszernek (Tóth 1990 in Facskó 2014).

A térinformatikai rendszer (GIS) lényegében egy olyan rendszer, melyben a földrajzi helyhez köthető adatokat gyűjtjük, tároljuk és kezeljük, elemezzük. Ezáltal információt tudunk megjeleníteni, földrajzi jelenségeket megfigyelni és lemodellezni. Ez a rendszer lehetőséget biztosít nagyszámú földrajzi és leíró adat gyors, integrált elemzésére (Márkus, 2010).

A GIS alapú Országos Erdőállomány Adattár kezelés 2003-ban jelent meg az országban az Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer bevezetésével (ESZIR) (Bazsó, 2017).

Az ESZIR segítségével tárolt adatok sokrétűek. Nem csak az erdőgazdálkodókhoz rendelt gazdálkodói azonosító száma, de az erdőrészek azonosítója, természetességi állapota, rendeltetései, üzemmódja, tervelőírásai is tárolva vannak (Halassy, 2019).

A szoftvert azóta is használják és fejlesztik. 2011-ben több újdonság is beépült a modulokba főleg a 2009. évi XXXVII. az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvénynek köszönhetően. Ilyen például az örökségvédelmi területek felvétele az Adattárba, különböző hibakezelések átprogramozása, helyrajzi szám és részlet megfeleltetése a térinformatikai támogatásokkal egyetemben, Adattári exportok aktuálizálása. Ezen kívül egyéb térképi tartalmat kezelő, pályázatkezelést kiszolgáló és földhasználati nyilvántartást segítő fejlesztések is el lettek végezve (MGSZH, 2011).

Kezdetben az erdészeti üzemtervi térképek csak az erdőgazdaságok területére készültek. 1955-ben az Erdőrendezési Utasítás, 1976-ban az Erdőrendezési Útmutató megjelenése szabályozta készítésük folyamatát, megfelelő méretarányát. 1976-ban még sztereografikus módszerekkel

dolgoztak. A földmérési törvényben elrendelt Országos Vetületi Rendszerben (EOV) állították elő az akkori térképeket. Az erdészeti ágazatban 1990-es évek második felétől jelentek meg a digitális térképek. Ezzel párhuzamosan az Állami Erdészeti Szolgálat (ÁESZ) bevezette az egész országra vonatkozó, egységes programcsomagot a DigiTerra MAP-et EOV (Egységes Országos Vetületi Rendszer) és EOTR (Egységes Országos Térképrendszer) szelvényhasználatával együtt. A földhivatali térképeket csakugyan így kezelték (Dávid 2010 in Bazsó 2017).

Az 1996. évi LIV törvény 106. §-nak (1.) bekezdése alapján a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter elrendelte az Erdőrendezési Szabályzat megalkotását a 88/2000. (XI. 10.) FVM rendeletben. Ennek többszöri módosítás utáni része a 2009. évi Térképezési Útmutató (MGSZH - Budapest, 2009).

Az erdőtérképezés olyan erdészeti tevékenység, illetve térképezési eljárás, mely az országos földmérési és ingatlannyilvántartási rendszerekhez illeszkedik. A földmérési tevékenység valamint az erdőtérképezés is állami alapadatokból állítja elő a térképi állományait (Bazsó, 2017).

A DigiTerra Map egy olyan integrált térinformatikai szoftver, amely segítségével országos méretű, földrajzi adatbázisokat tudunk kialakítani. Ez lehet térképi elemekhez kapcsolt leíró adat vagy akár vektoros, raszteres állomány, illetve ezen feladatok elvégzéséhez a program beépített tematikus térképező, digitális képfeldolgozó, felületmodellező és térképszerkesztő eszközöket is tartalmaz. Továbbá relációs adatbázis-kezelő, illetve jelentéskészítő is elérhető a használat során. Hatékonyan alkalmazható olyan feldolgozásban melyek földrajzi vonatkozásúak, mint például ingatlannyilvántartás, közmű, erdőgazdálkodás témaköre. Felhasználóként tájtervezést, vízgazdálkodás vagy környezet- és természetvédelmi feladatokat is el tudunk vele végezni (Czímber, 2005).

2.8 Az erdőtervezés jelentősége a térképezés szemszögéből

A körzeti erdőtervezés célja az erdő, mint ökológiai rendszer fenntartás és védelme, hiszen az egész társadalom érdeke, hogy közjóléti szolgáltatásaival összhangban lehessen vele gazdálkodni. Feladata a tartamosság (fenntarthatóság) biztosítása. A tíz évre szóló körzeti erdőterv biztosítja az erdőgazdálkodási tevékenység tervszerűségét, az éves erdőgazdálkodási tervek készítésével és az Országos Erdőállomány Adattárra (Adattár) összhangban. Az erdőtervezési körzet nem más, mint egy alapegység, mely a közigazgatási határokhoz igazodik és amelyek kialakításakor figyelembe vették az erdő ökológiai viszonyait a tartamos erdőgazdálkodást biztosítva ezzel (ÁESZ, 2004).

Az erdőtervezés folyamatát a 2009. évi erdőtörvény mellett számos jogszabály alakítja. Ilyen például a 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról szóló 61/2017. (XII.21.) FM rendelet.

A 6. fejezet 13. § (2) bekezdés szerint a tervezés állami alapadatokkal dolgozik, melyek az állami távérzékelési adatbázisok és ortofotók, topográfiai térképi adatbázis, ingatlan-nyilvántartási térképi adatbázis, illetve az alapponthálózati pontok adatbázisa, de csak a terepi térképezéshez kívánt mértékben.

Folyamatát az NFK bonyolítja le a 433/2017. (XII. 21.) Korm. rendelet az egyes erdészeti hatósági eljárások, bejelentések, valamint hatósági nyilvántartások eljárási szabályairól szóló jogszabály szerint. A tervezést követően a folyamat eredménye képpen minden erdőgazdálkodónak megküldik a tíz évre szóló erdőterv határozatot.

Ugyanezen jogszabály 21. fejezete szól az Erdészeti térképezésről, melyben többek között a következők szerepelnek. Az 59. § (1) bekezdése szerint az erdészeti térképrendszer részei: erdészeti térkép, erdészeti térképi vázlat, erdőtervi térkép, erdészeti átnézeti térkép, illetve a honlapon megjelenített erdőtérkép. „...A honlapon megjelenített erdőtérkép az NFK által készített, csökkentett térképi tartalmú és pontosságú az NFK honlapján megjelenített generalizált erdőtérkép...”-írja a rendelet.(Az elérhetősége: <https://erdoterkep.nebih.gov.hu/>)

Azt is megemlíti, hogy az erdőtervezés során előállított és az erdőterv határozathoz csatolt mellékletként kiadott erdészeti térkép 1:5000, 1:10000 vagy 1:20000 méretarányú térképmásolatnak kell lennie. A 62. § pedig megfogalmazza, hogy ha a törvény, kormányrendelet vagy miniszteri rendelet erdészeti térkép melléklet csatolását írja elő, azt csak jogosult erdészeti szakszemélyzet készítheti 433/2017. (XII. 21.) Korm. rendelet.

3 Anyag és módszer

3.1 A módszer lényege

A módszertan lényege a Nemzeti Földügyi Központtól (NFK²) kapott adatok alapján Debrecen község erdőterületeinek vizsgálata a különböző jogcímek alapján történő gazdálkodási formák tekintetében.

Mivel egy erdőtervezési körzeten belül gazdálkodási formákat vizsgálni a különböző jogcímek alapján rendkívül aprólékos munkát igényel a nyilvántartott adatbázisok mérete miatt, kiválasztottam Debrecen községet a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzeten belül.

Ehhez a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet jellemzése c. fejezetben áttekintetteknek megfelelően a következő időpontos adatsorokra volt szükségem (ezekben az időpontokban volt változás a község erdőtervezés alá eső területeiben, illetve a jogszabályokban):

2006.12.31.	→	Első tervezés Debrecen területén a 2003-as ESZIR bevezetés óta
2007.12.31.	→	ESZIR- ³ földkönyv összefésülés miatti területváltozások, adatfrissítések Halápi Erdészeti és Debrecen-Halápi körzet tervezése
2010.12.31.	→	Debreceni Erdészeti erdőtervezése
2014.12.31.	→	2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) hatályba lépése
2018.12.31.	→	Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet végleges kialakulása
2021.04.20.	→	Aktuális állapot

A digitális adatfeldolgozással egybekötött erdőtervezés indulását követő egy-két évben az adatok feltöltése a rendszerbe időt vett igénybe, helyettük a betöltési állapot jelent meg. Ezért a 2006-os állapot még nem teljes adatsorral állt rendelkezésemre. A diagramok, statisztikák elkészítésénél felhasználtam ezt az évet is, azonban a kiértékelésnél fenntartásokkal kezeltem. Jó példa erre a jogcímekkel történő gazdálkodás kiértékelésének folyamata, ahol a 2006-os évet követően rendkívül nagy ugrás következett be az adatsorban, ami erőteljes változásokat eredményezett az elkészített grafikonokon is.

Továbbá az irodalmi áttekintés során leírt különböző jogcímek alapján történő gazdálkodási módok arányainak összevetésére volt szükség az azokat lehetővé tevő törvények bevezetése és alkalmazása tükrében ahhoz, hogy tovább tudjak lépni. Az adott jogcímekkel rendelkező vagy

² Nemzeti Földügyi Központ

³ Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer

éppen jogcím nélküli erdőterületek idősoros összehasonlítása lehetővé tette, hogy az utóbbi 15 évben bevezetett jogszabályi környezet hogyan befolyásolja az erdőgazdálkodást.

Az együttes értelmezésnek köszönhetően az adatok összefésülésével munkám során adatintegráció alkalmazására volt szükségem. A kapott adatok összegzése után tematikus térképek és statisztikák készítése könnyítették meg a kiértékelés folyamatát. Ezt az ESZIR-ben tárolt adatok exportálásával, excelben történő összesítésével majd Digiterra és Qgis szoftverek használatával tudtam elérni.

A Nemzeti Földügyi Központ által kiadott adatokat kérésükre csak feldolgozott formában, a dolgozatban szereplő módon közölhetem, ezért ezen adatok a szakdolgozat mellékletét nem képezheti.

3.2 Adatintegráció

A körzeti Földhivatalok évenként szolgáltatnak adatot az Erdészeti Hatóság számára az egyes földrészletek digitális alakzata, területe és művelési ága valamint szektorkódjai formájában. Ezen alapszik az Erdészeti Hatóság nyilvántartásának jelentős része.

Az ESZIR-ben tárolt adatokat a földhivaltaltól kapott adatokkal töltik fel. Így a terület és helyrajzi szám megfeleltetéssel integrálhatók a két hatóság nyilvántartásából származó adathalmazok.

Az ESZIR nyilvántartását digitális formában, kódolás-dekódolás segítségével jelenítik meg a körzeti erdőtervezés folyamata alatt keletkező alakzatokkal a Digiterra, illetve topoXpress szoftverben. Az ESZIR-Digiterra megfelelését több kapcsolópont segíti. Egyrészt az előbb említett földhivatali adatok, illetve az Erdészeti Hatóság által nyilvántartott további elemi információk halmaza, mint például az erdőgazdálkodó kódja, használat jogcíme vagy az erdőtervezett erdő területe, valós művelési ága stb. (1. ábra).

EGO	Tulf	Haszn_j	Használat	Lejar_dat	Kele	Muvag
8111774	030	1	Tulajdonosi		2	08
8111406	030	2	Haszonélvezet	2025.12.31	1	01
506	010	4	Vagyonkezelés			08
8017246	030	6	Erdőbirtokossági társ.-i		2	08
8111864	030	7	Megbízási szerz.		2	08
8015785	030	8	Haszonbérlet	2030.12.31	2	08
8009999	030	12	Nincs jogcím			08
8015785	030	13	Erdőgazd-i haszonbérlet	2033.12.31		08
8112326	030	14	Feles bérlet			08
8111306	030	15	Szívességi földhasználat			02
8112250	030	18	Közös tulajdon		2	08

1. ábra Részlet az adatbázisból

A Nemzeti Földügyi Központ nem szolgáltatathat a Földhivatal nyilvántartásából származó adatokat, ezért származtatott adatokkal dolgoztam, melyeket az illetékes Erdészeti Hatóság adatbázisából nyertek ki. Az adatbázisok között a kapcsolópontok tulajdonképpen a földrészlet helyrajzi száma (mely számomra nem volt elérhető, de áttételesen adatbányászatra lehetőségem nyílt) valamint a művelési ág.

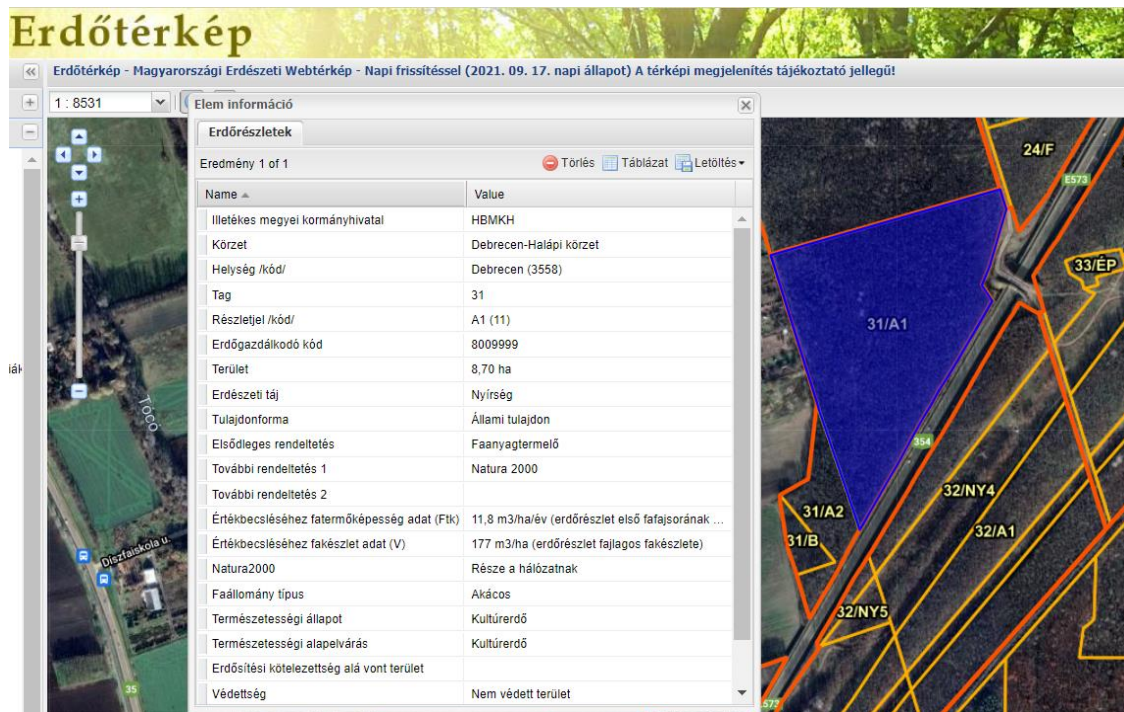
Munkám során az erdészeti nyilvántartásból származó adatok közül a következőket használtam fel:

- digitális alakzatok (erdőrészletekre, melyeket az Erdészeti Hatóság készít)
- tulajdonformák (állami, magán, vegyes, közösségi)
- használat jogcíme
- erdőgazdálkodói státusz (rendezett, rendezetlen)
- az erdőrészletekre jellemző helyrajzi számok művelési ága

	3	4	5	6	7	8	9	10
1	AZOK	HEG_KOD	TAG	RESZLET	RESZLETKC	TIPUS	Haszn_j	Használat
2	3558211120	3558	211	L	120	1	1	Tulajdonosi
3	3558117050	3558	117	E	50	1	2	Haszonélvezet
4	3558401090	3558	401	I	90	1	4	Vagyonkezelés
5	3558464020	3558	464	B	20	1	6	Erdőbirtokossági társ.-i
6	3558645091	3558	645	I 1	91	1	7	Megbízási szerz.
7	3558109020	3558	109	B	20	1	8	Haszonbérlet
8	3558256020	3558	256	B	20	1	12	Nincs jogcím
9	3558359160	3558	359	P	160	1	13	Erdőgazd-i haszonbérlet
10	3558314130	3558	314	M	130	1	14	Feles bérlet
11	3558315010	3558	315	A	10	1	15	Szívésségi földhasználat
12	3558256040	3558	256	D	40	1	18	Közös tulajdon

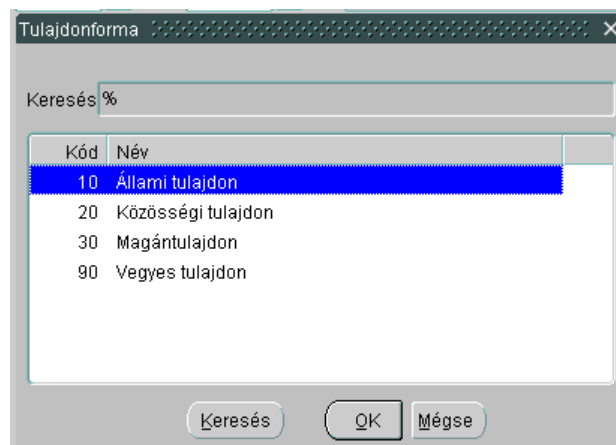
2. ábra Kódolás-dekódolás az AZOK mező alapján

Egy adott erdőrészlethez tartozó adatot az AZOK (egyedi azonosítószám) mező alapján lehet minden kétséget kizárólagosan beazonosítani (2. ábra). Ez egy 10 számjegyet tartalmazó azonosító, melynél az első 4 számjegy a helységet, az ezt követő 3 számjegy a tagszámozást, míg az utolsó három számjegy pedig az erdőrészlet betűjelét kódolja. Például a Debrecen 31/A1 erdőrészlet esetében: Debrecen községekódja: 3558, a 31-es tag kódja: 031, „A” részletjele: 010, az 1-es alrészlet azonosító jele: 1. Mivel a kód 10 számjegyű az utolsó azonosító számjegy esetében kerül bejegyzésre az alrészlet azonosítójele. Tehát a Debrecen 31/A1 erdőrészlet AZOK azonosítója: 3558031011. Ez a szám a közhiteles Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján NÉBIH és az NFK által közösen üzemeltetett erdőtérképen is nyilvános (3. ábra).

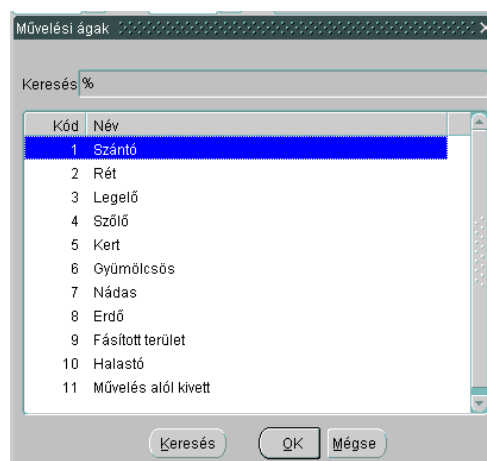

3. ábra Részlet a közhiteles erdőterképről (forrás: <https://erdoterkep.nebih.gov.hu>)

A kódolás-dekódoláshoz használt lista számunkra fontosabb kódjai:

4. ábra A tulajdonformák kódok megjelenítése az ESZIR rendszerben

5. ábra A művelési ágak megjelenítése az ESZIR rendszerben

Kód	Név	Érvényesség vége
1	Tulajdonosi használat	
2	Haszonélvezet	
3	Törvényen alapuló használat	11-MÁJ-05
4	Vagyonkezelés	
5	Miniszeri megbízás vagyonkezelésre	11-MÁJ-05
6	Erdőbirtokossági társulati használat	
7	Megbízási szerződéses jogviszony	20-NOV-23
8	Haszonbérlet	
9	Közös képviselet	03-DEC-31
10	Termelőszövetkezeti földhasználat	03-DEC-31
11	Miniszter általi kijelölés	11-MÁJ-05
12	Nincs használati jogcím	
13	Erdőgazdálkodási haszonbérlet (régí típusú)	20-NOV-23
14	Feles bérlet	20-NOV-23
15	Szíveségi földhasználat	
17	Használat joga	
18	Közös tulajdon használat	
19	1993. évi II. törvény szerinti tulajdonosi joggyakorlás	
20	Erdőgazdálkodási haszonbérlet (új típusú)	
21	Erdőgazdálkodási integrátori használat	
22	Erdőkezelés	
23	Polgári jogi társasági használat	

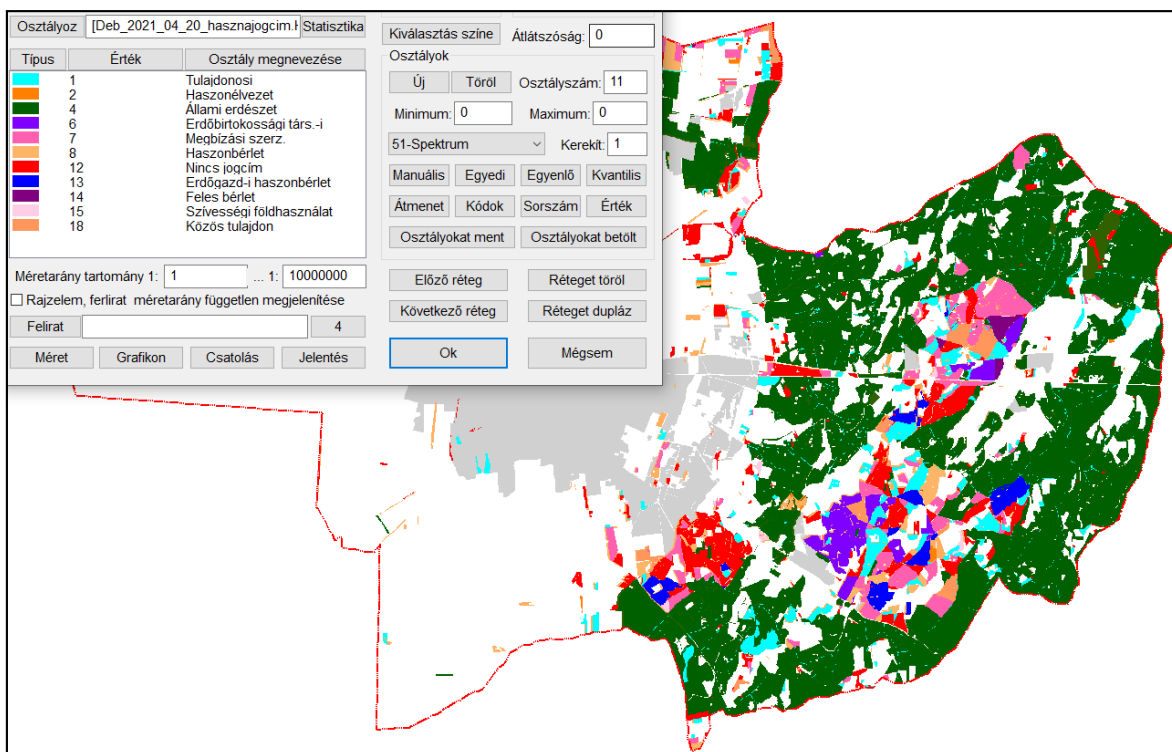
6. ábra A használati jogcímek megjelenítése az ESZIR-ben

A kódoláshoz használt útmutatót részben a 2009. évi XXXVII. erdőtörvényhez kapcsolódóan kiadott Erdőtervezési segédlet kódjegyzéke (Budapest, 2010.) tartalmazza (4-6. ábrák).

3.3 Adatfeldolgozás

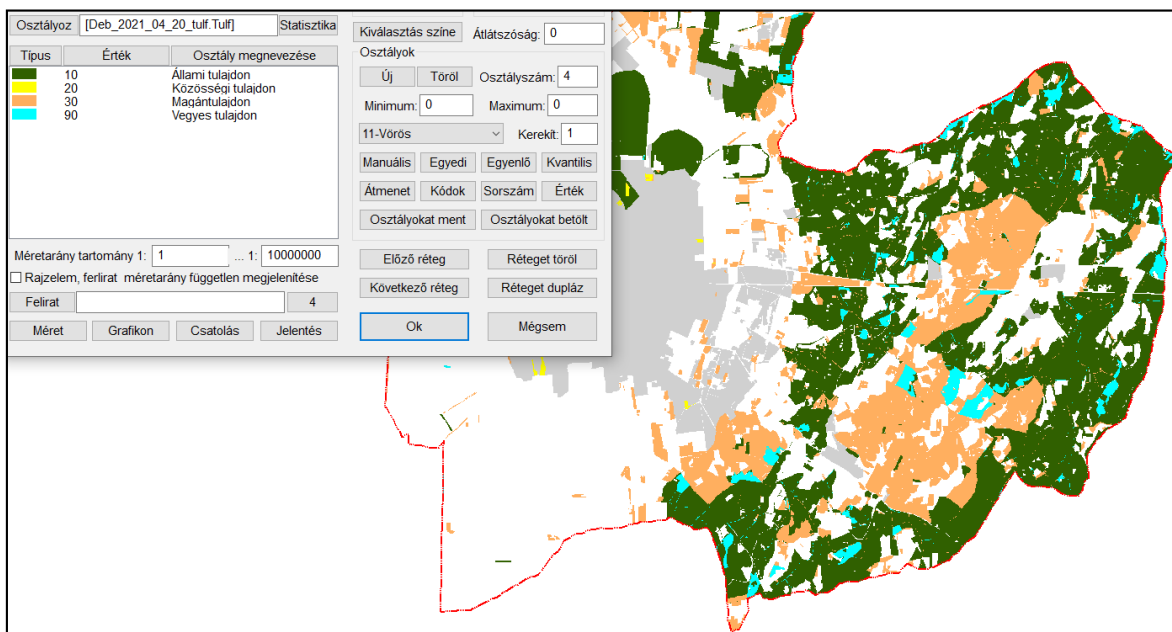
A folyamat során a következő szűréseket végeztem el a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet jellemzése c. fejezetben leírt időpontokban a következő témakörökre:

1. A vizsgált község erdőtervezett erdők területének változása
2. A különböző időpontok közötti tulajdonszerkezetben történő változások
3. A használati jogviszonyok típusai (7. ábra).

7. ábra A használt jogviszonyok típusai

4. A tulajdonforma típusai (8. ábra).

8. ábra A tulajdonforma típusai

5. A tulajdonszerkezet és gazdálkodási jogcímek összefüggései
6. Az erdőrésztletekre jellemző helyrajzi számok művelési ágának megfeleltetése

3.4 A Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet jellemzése

A téma specifikussága miatt szakirodalmat a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzethez, illetve Debrecen város erdőtervezésének történetéhez nem találtam. Helyette a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály, illetve korábbi munkahelyem, a Bács-Kiskun Megyei Kormányhivatal Agrárügyi Főosztály munkatársai emlékezetének segítségével szeretném Debrecen erdőtervezésének főbb állomásait a nyilvánosság elé tárni.

Az irodalmi áttekintésben említettem, hogy az Erdészeti Szakigazgatási Információs Rendszer 2003-ban került bevezetésre. Tehát innentől számítjuk a térinformatikával egybekötött erdőtervezést és ezért ettől az időponttól tudjuk vizsgálni egy körzet, illetve község erdőtervezésének sajátosságait.

Az erdőtervezési körzet kialakítása hosszú időt vett igénybe. A folyamat során Debrecen község erdőtervezett területe változásokon ment keresztül. Ezért a körzet és a település végleges szakigazgatási területének kialakulási történetét egyszerre vettem górcső alá.

Az ESZIR indulásakor Debrecen, illetve a Debrecen-Halápi Erdőtervezési Körzet több ütemben került erdőtervezésre. Ezek a következők: Debrecen-Haláp Körzet, Halápi Erdészet, Debreceni Erdészet. Az erdőtervezés folyamata során területváltozások keletkeznek.

A Nemzeti Földügyi Központtól kapott digitális adatok alapján 2006. december 31-én 15683,6 ha volt a körzet területe, amiből 4158,16 ha volt magántulajdonban Debrecen területén belül.

A **Halápi Erdészet és a Debrecen-Halápi Erdőtervezési körzet** erdőterve, mely 2007. január 1-én lépett hatályba, **2007. október 9-én** került az ESZIR-ben átvezetésre. Tehát a rendszer bevezetésétől számított harmadik évben. A földhivataloktól kapott földkönyvek segítségével adategyeztetést végeztek. Így a kezdetben nehézkesen induló szakigazgatási rendszerben pontosításra kerültek a területi adatok is. 2007. december 31-én 4014,63 ha magán, 93,24 ha vegyes, 3,3 ha közösségi és 11539,57 ha állami tulajdonban lévő erdőterületet tartottak nyilván Debrecen községen belül. Ekkor a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzetbe az alábbi községek estek:

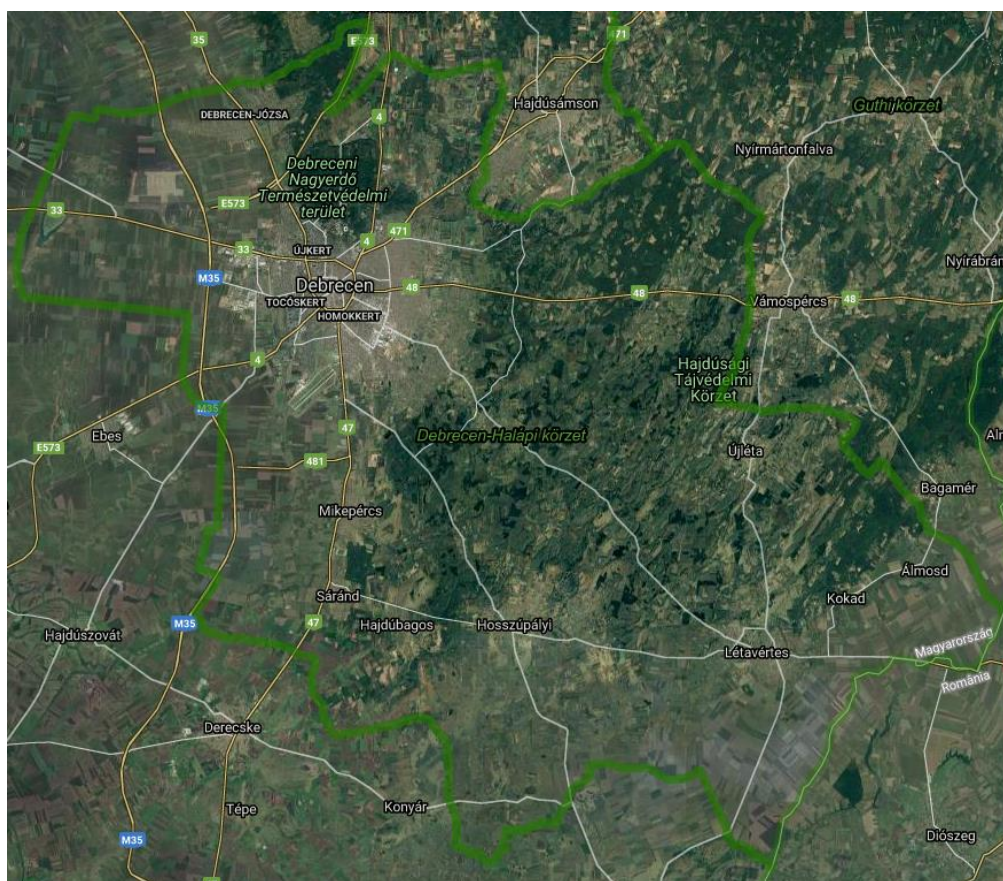
Álmosd	Hosszúpályi	Monostorpályi
Bagamér	Kokad	Sáránd
Debrecen	Létavértes	Újléta
Hajdúbagos	Mikepércs	Vámospércs

A **Debreceni Erdészet körzeti** tervezése **2010. október 27-én** került átvezetésre. Ekkor Debrecen esetében 4048,41 ha magán, 91,1 ha vegyes, 41,16 ha közösségi és 11594,46 ha állami tulajdonban lévő erdőterületet tartottak nyilván.

A 2009. évi erdőtörvény megváltoztatta a körzeti erdőtervezés területeinek elosztását, aminek köszönhetően a következő 10 éves tervezési ciklusban folyamatosan bevezetésre kerültek a változtatások. Ennek hozományaként 2018. augusztus 13-án lett lezárva az ESZIR-ben a **Debreceni és Halápi Erdészeti** területeit is tartalmazó körzeti tervezés. Innentől kezdve beszélhetünk a **Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet** végleges kialakulásáról és ezzel együtt Debrecen erdőtervezett területének végleges számáról is. Jelenleg az erdőtervezési körzetbe eső községek:

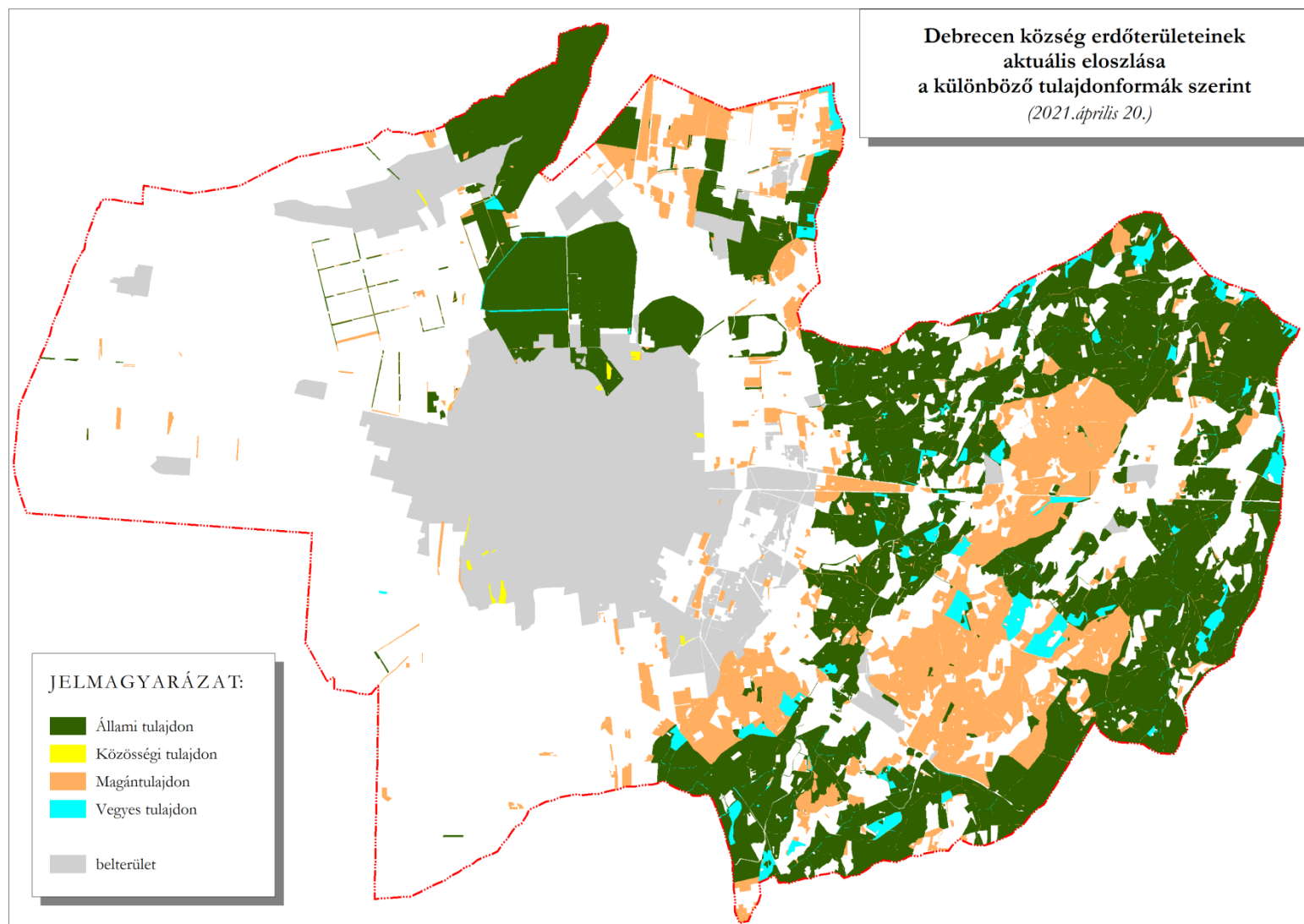
Álmosd	Kokad	Sáránd
Debrecen	Létavértes	Újléta
Hajdúbagosa	Mikepércs	
Hosszúpályi	Monostorpályi	

Ekkor 3962,68 ha magán, 726,33 ha vegyes, 36,34 ha közösségi és 10963 ha állami tulajdonú erdőterület volt a községben.

9. ábra A Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet jelenlegi területe (forrás: <https://erdoterkep.nebih.gov.hu>)

A jelenlegi adatok szerint (2021. április 20.) összesen 15720,85 ha erdőtervezett erdő található Debrecen területén (9. ábra), melyből 4002,17 ha magán, 731,14 vegyes, 36,35 ha közösségi és 10951,19 ha állami tulajdonban van. Ezzel elnyerve a község területének végleges kiosztását (10. ábra).

10. ábra Debrecen község erdőterületeinek aktuális eloszlása a különböző tulajdonformák szerint

4 Eredmények

4.1 Tulajdonviszonyok változása a vizsgált időtartam alatt

Tulajdonformák (ha)							
	2006	2007	2010	2014	2018	2021	Összterület változás
Állami	11525,44	11539,57	11594,46	11598,61	10963,01	10951,19	-574,25
Közösségi	0,00	33,30	41,46	41,40	36,34	36,35	36,35
Magán	4158,16	4014,63	4048,41	4003,80	3962,68	4002,17	-155,99
Vegyes	0,00	93,24	91,10	135,95	726,33	731,14	731,14
Összesen	15683,6	15680,74	15775,43	15779,76	15688,36	15720,85	37,25

1. táblázat Tulajdonformák alakulása a vizsgált időszak alatt

2006-2021 között az állami területek részaránya csökkent (1. táblázat) a településen lévő erdőtervezett erdők területéhez képest, ami elsőre meglehetősen érdekesnek tűnhet. Azonban, ha közelebbről megvizsgáljuk a következő eredményre jutunk. 2018. évi adatsorban helyére került a kódolás-dekódolás folyamata eredményének köszönhetően a tulajdonforma javítása is. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy amelyik földrészlet tulajdonosi szerkezetében előfordult állami, illetve magán vagy esetleg önkormányzati, egyházi stb. tulajdon az átsorolásra került a megfelelő adathalmazba. Így a vegyes tulajdonforma növekedése figyelhető meg. Ezért csökkent az állami erdőterületek mennyisége is, annak ellenére, hogy a törvényi szabályozás az állami erdőterületek csökkentésére nem ad lehetőséget. A magán erdők esetében ugyanez igaz néhány kivételtől eltekintve.

A 2009. évi Erdőtörvény 2017. szeptember 1-jén hatályba lépett módosítása lehetővé tette egyrészt az 1 hektár területnél kisebb, valamint a fák töben mért távolságát tekintve a 30 méternél keskenyebb erdőterületek Országos Erdőállomány Adattárból történő törlését, illetve szabad rendelkezésű erdőnek történő átminősítését (mindkét folyamat az erdőterület csökkenését eredményezte olyan tekintetben, hogy a szabad rendelkezésű erdőt és a fásítást is a korábbi erdő művelési ág helyett fásított terület művelési ágban kell nyilvántartani, továbbá a szabad rendelkezésű erdő és a fásítás is bármikor letermelhető és mezőgazdasági művelés alá vonható.) Ez a lehetőség 2021. szeptember 01-ig volt nyitva. Másrészt az említett módosítás 2018. július elsejéig az olyan területek Országos Erdőállomány Adattárból való törlését is engedélyezte, amelyek ugyan nem faállománnyal borított területek, de úgynevezett „egyéb részletként” szerepeltek az Adattárban. Ilyen terület például a tisztás, vagy a cserjés egyéb részlet. Ugyan a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet esetében nem releváns, de fontosnak tartom megemlíteni azt a törvény adta lehetőséget is, mely szerint a 2017. évi módosítás lehetővé teszi azon erdők szabad rendelkezésű erdővé történő átminősítését is (területi korlát nélkül), amelyek önerdősülés útján (tehát nem mesterséges úton) jöttek létre, és az Erdőtörvény 2009. évi hatályba lépését követően, a körzeti erdőtervezés során hivatalból lettek

nyilvántartásba véve. A törvénymódosításnak ezen pontja a Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet esetében azért nem bír jelentőséggel, mert a körzeti tervezés 2007-ben zajlott, viszont a 2009-es Erdőtörvény hatályba lépése és a módosító törvény hatályba lépése között számos körzet erdőtervezése lezajlott, amely körzetekben így jelentős mértékben csökkenhet az erdőterület. Az így létrejött szabad rendelkezésű erdők szintén bármikor visszaállíthatók mezőgazdasági művelésbe, csökkentve ezzel a faállomány által borított területeket. Erre a törvény 2022. szeptember elsejéig nyújt lehetőséget

Mindeközben az Európai Unió erdőtelepítési pályázatok meghozták az erdőtelepítési kedvet. Ahhoz, hogy kimutassam valójában mennyit vezettek ki, illetve mennyit telepítettek, sokkal részletesebb és pontosabb adathalmazra lett volna szükségem. Ezért ennek hiányában ilyen szintű elemzés nem történt. Egy másik lehetséges ok az erdőterületek csökkenésére az erdő igénybevételi eljárás. Ennek során olyan erdőtervezett erdők kerülnek ki az Adattárból, melyek az előbb említett feltételeknek nem felelnek meg, azonban az eljárás kivételességét, vagy közérdekét igazolták. A kikerült területek helyett általában újabb területeket kell beerdősíteni de pénzbeli megváltásra is nyílik lehetőség. Debrecen esetében a Debrecen Nyírábránnal összekötő 48-as sz. főút szélesítése jó példa lehet erre. Az igénybe vett terület nagy része feltehetően állami erdőből származik. Azonban itt sem tudtam kimutatni ennek nagyságát.

Az erdőtelepítés okozta növekedés egyébként, ugyan minimális mértékben, de állami területeknél, illetve 100%-os tulajdonosi hozzájárulás esetében vegyes tulajdonú területeknél is tapasztalható. Kimutatásuk komplikált volta miatt nem történt meg.

4.2 Gazdálkodási jogcímek vizsgálata az elemzett időtartam alatt

4.2.1 Az egyes jogcímváltozások tendenciája

Ebben a fejezetben megvizsgáltam az egyes erdőgazdálkodási jogcímekhez tartozó területi adatokat. A különböző jogcímek szerinti megoszlást az 2. sz. táblázat mutatja. A változások vizsgálatához szükségünk van a 3. sz. táblázat adatainak figyelembevételére. Az eredményeket a két táblázat együttes értelmezésével kaptam. A kiértékelés folyamán az állami területek adatait nem vizsgáltam, hiszen ezt nem befolyásolják a mindenkor aktuális jogszabályváltozások. Azonban egy-egy érdekesség a munka során megemlítsékre került.

	Jogviszony (ha) vagyonkezelés nélkül					
	2006	2007	2010	2014	2018	2021
Tulajdonosi	38,79	407,69	519,73	622,54	855,04	930,22
Haszonélvezet	9,57	9,38	9,38	9,38	23,96	25,07
Erdőbirtokossági társulati használat	0,44	977,96	987,16	821,17	816,83	389,84
Megbízási szerződés	567,92	1871,11	1766,52	1318,22	1074,69	896,65
Haszonbérlet	0,00	79,57	197,74	304,82	247,05	234,38
Miniszter általi kijelölés	0,00	450,96	405,21	0,00	0,00	0,00
Erdőgazdálkodási haszonbérlet	0,00	0,00	0,00	212,13	273,09	273,09
Feles bérlet	0,00	0,00	0,00	5,53	60,24	60,24
Szívésségi földhasználat	0,00	0,00	0,00	33,59	45,45	48,00
Közös tulajdon	0,00	0,00	0,00	7,54	105,82	265,85
Nincs jogcím	394,32	345,16	326,20	902,32	842,42	1270,76
Betöltési állapot	3147,11	58,40	25,11	0,00	0,00	0,00
Összesen	4158,15	4200,23	4237,05	4237,24	4344,59	4394,1

2. táblázat Erdőgazdálkodási jogcímek területei állami vagyonkezelés nélkül

Az erdőterületeken történő gazdálkodást befolyásoló jogszabályi háttér összetett. Az 3. sz. táblázat mutatja a vizsgált időtartam alatti fontosabb jogszabályváltozásokat a teljesség igénye nélkül. A táblázat értelemszerűen nem tartalmazza az alanyi vagy szerzett jogon alapuló kizárólagos gazdálkodást, hiszen ez nem igényel szerződéskötést. A táblázat alapján sok jogcím került kivezetésre az elmúlt időszakban. 2020. évet követően az irodalmi áttekintésben leírtak, illetve az 3. sz. táblázat szerint a következő jogcímeken lehet erdőgazdálkodást folytatni:

Kizárólagos tulajdonlás esetében beszélhetünk tulajdonosi használatról, haszonélvezetről, használat jogáról, illetve közeli hozzátartozó esetén szívésségi földhasználatról.

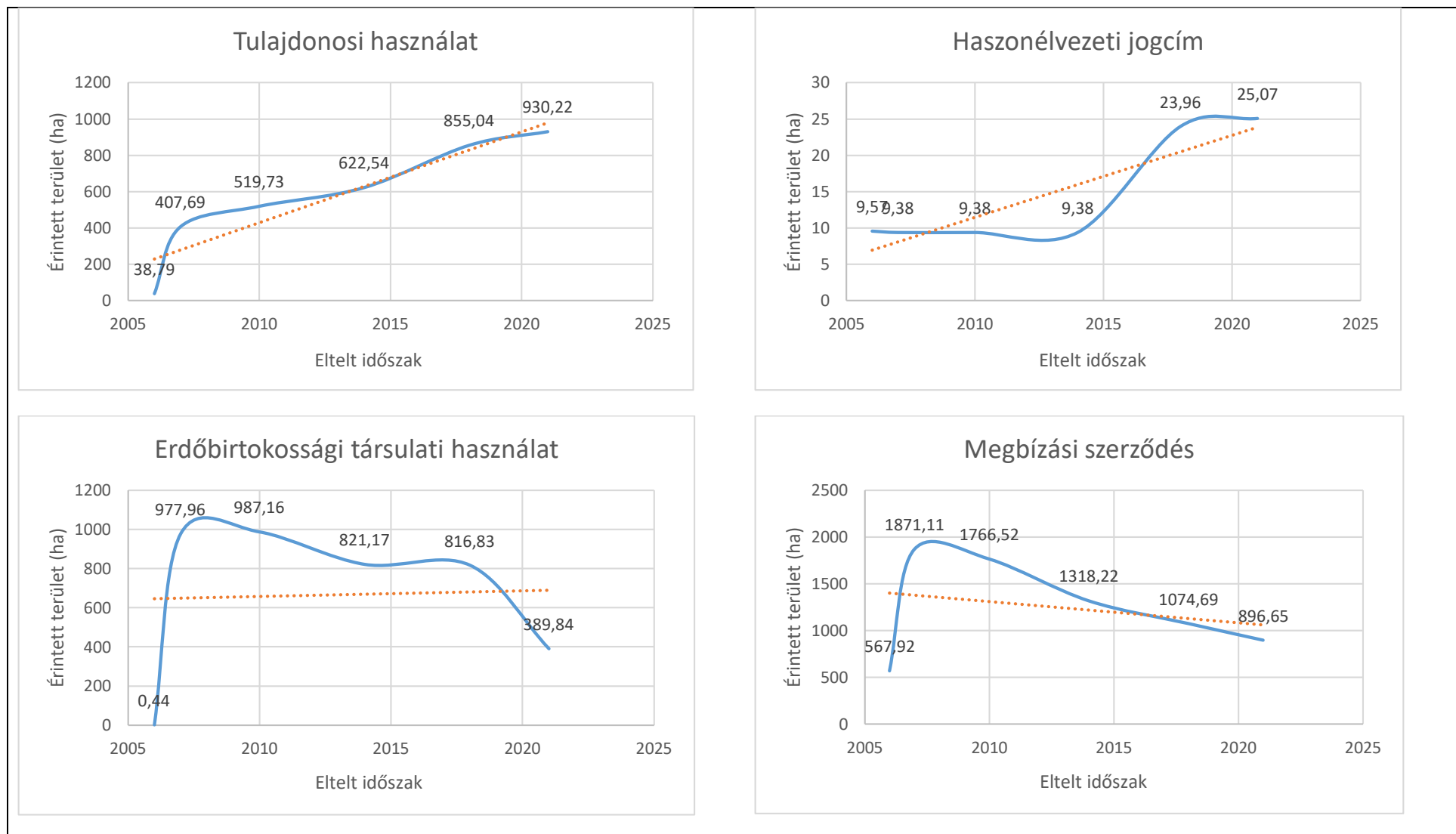
2020 után már csak a következő, az irodalmi áttekintésben leírtak szerinti jogcímen lehet erdőgazdálkodást folytatni:

- 1/1-es tulajdoni viszonyok esetében:
 - Tulajdonosi használat
 - Haszonélvezet
 - Használat joga
 - Szívességi földhasználat
 - Vagyionkezeléssel (állami területeken)

- Osztatlan közös tulajdoni viszonyok esetében:
 - Használati rend alapján
 - Többlethasználati megállapodás útján
 - Polgári jogi társaságként
 - Haszonbérlettel (szigorú feltételekhez kötött)
 - Erdőgazdálkodási haszonbérlettel
 - Erdőgazdálkodási integrációval
 - Erdőkezeléssel
 - Erdőbirtokossági használattal
 - Szívességi földhasználattal

Szerződés típusa	Bevezetése	Jogszabály	Megszűnése	Jogszabály/Megjegyzés
Erdőbirtokossági társulati használat	1994. július 01.	1994. évi XLIX. törvény az erdőbirtokossági társulatról	nincs tervben	a hatályos jogszabályok felülvizsgálata tervben van
Megbízási szerződés	1997. január 01.	1996. évi LIV. törvény az erdőről és az erdő védelméről	2020. május 07. végleges időpont: hatályukat veszítik: 2021. december 31. (2009. július 01-től nem lehet kötni)	2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról halasztás: 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet
Haszonbérlet	1994. július 27.	1994. évi LV. törvény a termőföldről	2020. június 30	2018. évi CXXXVI. törvény egyes törvényeknek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmával összefüggő módosításáról
Erdőgazdálkodási haszonbérlet	2009. július 10.	2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról	nincs tervben	2017. szeptember 1 óta nem köthető, a korábban ezen a jogcímen kötött szerződések érvényben maradtak. Ugyanezen a néven 2020. július 1-től teljesen más típusú szerződést értünk.
Feles bérlet	1994. július 27.	1994. évi LV. törvény a termőföldről	2028. december 31. (2019. január 11-től nem köthető) (NAK Tájékoztató kiadvány: Változások a földforgalmi törvény szabályozásában, 2019.)	2018. évi CXXXVI. törvény egyes törvényeknek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmával összefüggő módosításáról
Szívésségi földhasználat	1994. július 27.	1994. évi LV. törvény a termőföldről	nincs tervben	2018. évi CXXXVI. törvény egyes törvényeknek a mező- és erdőgazdasági földek forgalmával összefüggő módosításáról szóló törvény lehetővé tette a családi mezőgazdasági társaságok részére 2021. január 01.-től
Közös tulajdon (Többtelehasználati szerződés, Használati megosztásról szóló megállapodás)	2013. december 15.	2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.)	nincs tervben	Az erdőterületekre csak az erdőgazdálkodási haszonbérlet 2017. szeptember 1-ével történő megszűnése után terjedt el
Polgári jogi társaság	2020. július 01.	2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 68/A.§	új jogcím	a módosítást a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény (Fétv.) tartalmazza.
Erdőgazdálkodási haszonbérlet (új típusú)	2020. július 01.	2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 68/C.§	új jogcím	
Erdőgazdálkodási integráció	2020. július 01.	2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 68/D.§	új jogcím	
Erdőkezelés	2020. július 01.	2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) 68/E.§	új jogcím	

3. táblázat Erdőgazdálkodói jogcímek jogszabályi háttere

11. ábra Erdőgazdálkodói jogviszonyok alakulása 2005-2021 között

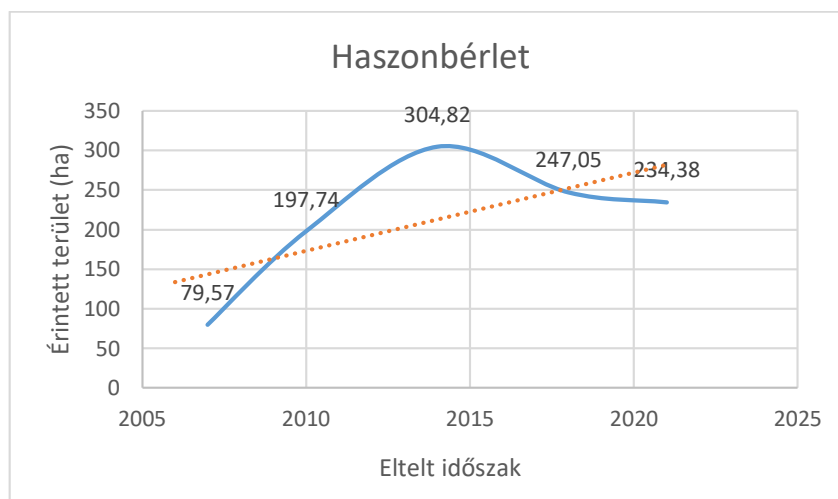
A 11. sz. ábra szerint a tulajdonosi használat erőteljes növekedést mutat, ami vélhetően az erdőgazdálkodás tudatosságának növekedésére utal. A gazdálkodás számára az egyik legkedvezőbb forma, hiszen a tulajdonos saját hasznát szedi, vagyonát gyarapítja. A grafikonon látható csökkenés az erdőgazdálkodó halálozása utáni gazdálkodóval nem rendelkező erdőrészek esetében lehetséges, míg a földtulajdonosok erdőgazdálkodásra történő ösztönzésével növekedést érhetünk el. Az aktuális adatok szerint több, mint 930 ha-on van bejegyezve az említett használati mód. A 2021. január 1-jén hatályba lépett a földeken fennálló osztatlan közös tulajdon felszámolásáról és a földnek minősülő ingatlanok jogosultjai adatainak ingatlan-nyilvántartási rendezéséről szóló 2020. évi LXXI. törvény is vélhetően az 1/1-es tulajdonosi viszony növekedését fogja eredményezni.

A haszonélvezeti jogcímmel történő gazdálkodás szintén emelkedő tendenciát mutat, ami ugyancsak kedvező gazdálkodási forma. Azonban érdemes átgondolni miért is emelkedik részaránya. Az említett jogcím gyakori példája a Magyarországon általános tendenciaként megfigyelhető előregedés folyamatának. Gyakorta történik meg, hogy az idősödő szülői pár egyik tagjának elvesztése után haszonélvezeti joggal terhelt ajándékozás/hagyatékolás történik a következő generáció számára. A görbe növekedése a sajnálatos folyamat következményeként értelmezhető (minél több idősödő gazdálkodó lesz, annál több haszonélvezettel történő gazdálkodást tapasztalhatunk) csökkenése a tulajdonosi jogcímnél leírtak szerint lehetséges.

Az erdőbirtokossági társulat elterjedt gazdálkodási forma volt az 1994-es bevezetését követően. (11. sz. ábra). Mára népszerűsége lecsökkent. A korábban 978 ha körüli területarány, mintegy 60%-kal redukálódott. Ez valószínűsíthetően a szervezeti struktúra bonyolultságának köszönhető. A társulat megalakulásakor létrejött területlistát csak 2/3-os többséggel lehet módosítani. A megbízási szerződés vagy haszonbérlet kedvezőbb gazdálkodási formának tűnt a földtulajdonosok számára ezért ez a gazdálkodási forma erőteljes hanyatlásnak indult. A közeljövőben vélhetően el fog tűnni, annak ellenére, hogy megszüntetését nem tervezik, de a jogszabály felülvizsgálatát igen.

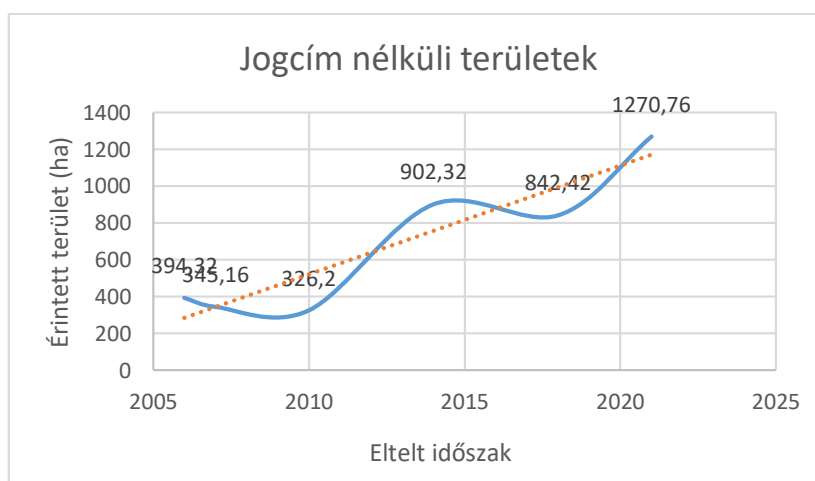
A megbízási szerződéssel történő gazdálkodás igen népszerű formának tűnt. 2007-ben több, mint 1800 hektárnyi területet jelentett Debrecen község területén. Annak ellenére, hogy már a 2020. évben tervezték teljes kivezetésüket és a 11. számú ábra szerinti grafikon is csökkenő tendenciát mutat, még mindig majdnem 900 hektárnyi területen gazdálkodnak a szerződések közül ezzel a típussal. 2021. december 31-én érvényét veszti az összes megbízási szerződés azonnali hatállyal rendezetlen jogviszonyt keletkeztetve ezzel. Az erdészeti hatóságok és szakmai szervezetek megfelelő tájékoztatással ösztönzik az ezen a jogcímen gazdálkodó erdőgazdálkodókat, hogy 2021. december 31-ig újítsák meg a megbízási szerződéses

jogviszonyt egy hatályos jogcímmel, hogy minél kevesebb terület kerüljön rendezetlen tulajdonba a jogcím megszűnésével.

12. ábra A haszonbérleti jogcím alakulása 2005-2021 között

Haszonbérletet ugyan már nem lehet kötni, az adatsor alapján 2021-ben még mindig szerepel az Országos Erdőállomány Adattárban több, mint 234 hektárnyi terület, a népszerűségének csúcsán lévő 305 hektárból (12. sz. ábra). Ez a szerződéstípus nem került kivezetésre azonnali hatállyal, hosszútávú lejáratának köszönhetően lassan csökkenő tendenciát mutat.

13. ábra Jogcím nélküli területek alakulása 2005-2021 között

A jogcím nélküli területek meglepő módon erőteljes növekedést mutatnak (13. sz. ábra). Mára már Debrecen község területének közel 30%-át teszik ki. A 2014. környékén lévő meredek emelkedés a Miniszter általi kijelölés jogcím törlésének köszönhető. Az akkor törölt gazdálkodási jogcím a jogcím nélküli területekhez csatolódott, így 400 hektárnyi növekedés következett be. Az ezt követő időszak csökkenését valószínűleg a tulajdonosi és hasznélvező jogcímek növekedése kompenzálta, amit a megbízási szerződések kivezetése újra felerősített. Az erdőbirtokossági társulatok fokozatos megszűnése is eredményezett a jogcím nélküli területekben növekedést.

A 2020. évet követő jogcímeket értelemszerűen nem elemeztem.

4.2.2 Az egyes jogcímek részarányának változása 2005-2021 között

A 14. számú ábra mutatja az egyes erdőgazdálkodói jogcímek változását az elmúlt 15 évben. Jól látható, hogy a betöltési állapot részaránya igen magas az első évet tekintve. 2007-re rendeződött a térinformatikával egybekötött tervezés és nyilvántartás. Ezt követően nagyobb biztonsággal lehetett nyomon követni az egyes erdőgazdálkodók gazdálkodási formájával kapcsolatos adatokat.

A 2007-es évet tekintve a megbízási szerződések részaránya az összterülethez képest kiugróan magas. Körülbelül 45%, melyet követ az erdőbirtokossági társulati használat a szintén magasnak számító 23% körüli értékkel. A miniszter általi kijelölés részaránya 10% volt ekkor. A tulajdonosi használat kicsivel kevesebb 9,5% körüli, míg a jogcím nélküli területek 8% körül alakultak. 1,4% körüli betöltési állapot volt jelen ebben az évben. A haszonbérlet és haszonélvezet kevesebb, mint 1%-ot tett ki (14. sz. ábra).

2010. évre a 2007-es év erdőgazdálkodási jogcímek részarányának változása nem volt megfigyelhető.

Az Adattárban fordulatot a 2013. évi CXXII. törvény (Földforgalmi tv.) bevezetése hozott, mely a 14. számú ábra adatsoraiban a 2014. évnek felel meg. Ekkor a megbízási szerződések részaránya még mindig vezetett 31% körüli értékkel. Ez az előző állapothoz képest 14%-os csökkenést jelent. Az erdőbirtokossági társulati használat szintén csökkent 3,6%-kal 19,4%-ra. A miniszter általi kijelölést eltörölték. Többek között ebből adódóan 21,3%-ra nőtt a jogcím nélküli területarány. Ezt követte a tulajdonosi használat 14,6%-os értékkel. A haszonbérlet 7,2%-ot tett ki. Az említett törvénynek köszönhetően bevezetésre került az erdőgazdálkodási haszonbérlet, melynek részaránya máris 5%-ra rúgott. Szintén új jogcímként került használatba a feles bérlet, a szívésségi földhasználat, a közös tulajdon használat is. Természetesen korábban is volt szívésségi földhasználat, azonban 2014-re sikerült rendezni ezen területek kérdését. A részarányuk ekkor 0,8% körül mozgott. A többi bevezetett jogcím újszerű volta miatt alacsony értékkel bírtak. Továbbá a folyamatos munkának köszönhetően a betöltési állapot nullára csökkent.

2018-ra a 2013. év Földforgalmi törvény segítségével bevezetett új jogcímek növekedése volt megfigyelhető. Összességében ezek aránya 11,1% volt. Debrecen község összterületéhez képest az új jogcímek közül az erdőgazdálkodási haszonbérlet vezetett 6,3%-kal. Ezt követte a közös tulajdon használat (2,4%), majd a feles bérlet (1,4%). A szívésségi földhasználat mindössze 1%-ot tett ki. A 11,1%-on belül a következő eloszlás volt megfigyelhető. Több mint

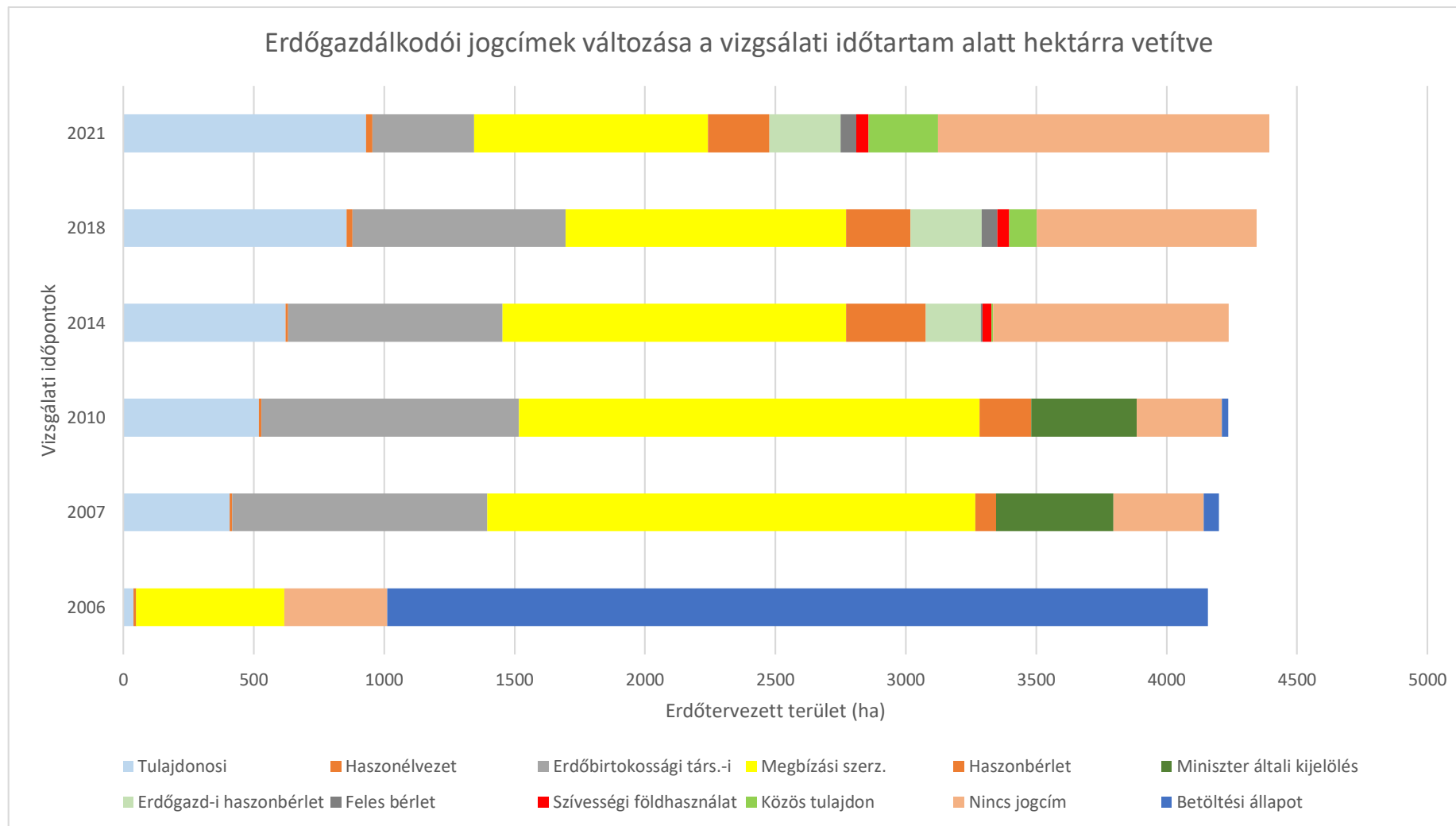
57% volt erdőgazdálkodási haszonbérlet, 21,6% közös tulajdon használata, 13% feles bérlet, illetve 9% szívésségi földhasználat.

Habár a megbízási szerződések kivezetése már napirenden volt százalékuk még mindig kiugróan magas (24,7%), azonban csökkenésük megfigyelhető. Az erdőbirtokossági társulati használat (18,8%) értékéhez képest még mindig magasabb a jogcím nélküli területek aránya (19,4%), annak ellenére, hogy itt majdnem 2%-os csökkenés volt tapasztalható. A haszonbérlet 5,7%, míg a haszonélvezet jóval 1% alatt volt (14. sz. ábra).

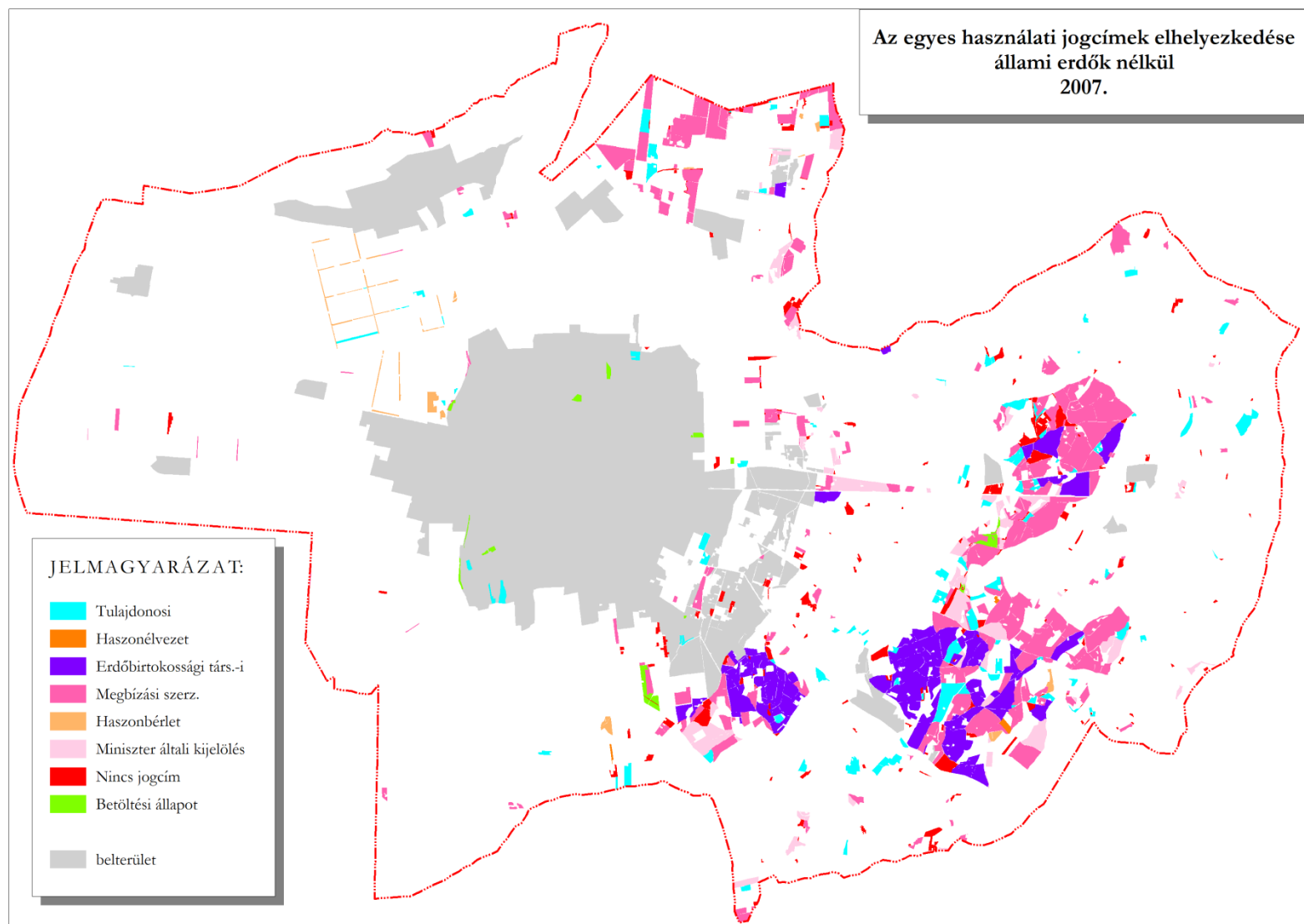
Ugyancsak a 14. számú ábra mutatja, hogy jelenleg 28,91% részarányú jogcím nélküli (gazdátlan) erdőterületet tart nyilván az Országos Erdőállomány Adattár Debrecen község határán belül. Ez hozzávetőlegesen a magán tulajdonban lévő erdők 1/3 részarányát teszi ki. A megbízási szerződés a 2007. évi 45%-ról 2021-re 20,4%-ra csökkent, 2018-hoz képest pedig 4,3%-os redukció figyelhető meg. Az erdőbirtokossági társulati használat részaránya csakugyan erősen csökkent. Jelenleg 8,9% körül értéket jelent, ami a szóban forgó jogcím előző vizsgált adatsor értékének 47%-a. A 2013. évben bevezetett jogcímek részaránya növekedett. Összesen 14,8%-ot tesznek ki, ami az előző időszakhoz képest 3,7%-os növekedés. Az erdőgazdálkodási haszonbérlet 6,2%, a közös tulajdon használata 6,1%, a feles bérlet 1,4%, míg a szívésségi földhasználat 1,1%. A 14,8%-on belüli eloszlás a következő. Az erdőgazdálkodási részarány 42%, a közös tulajdon használata 41%, a feles bérlet 9,5% míg a szívésségi földhasználat 7,4%.

A haszonbérlet 2021. évben 5,3%, míg a haszonélvezet 0,6% volt. Mindkettő enyhe csökkenést mutatott. A tulajdonosi használat jelenleg 21,1%.

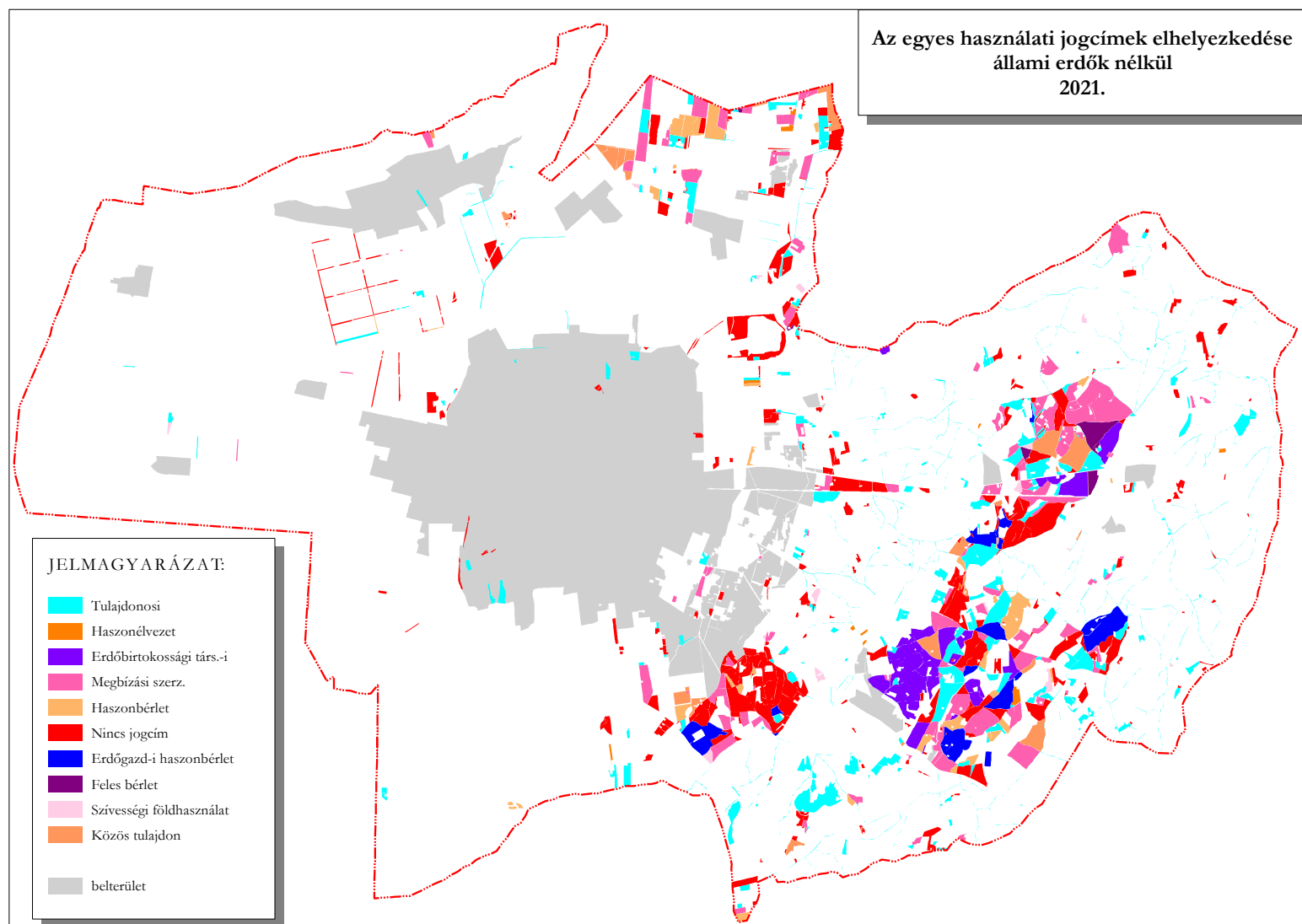
Összességében a 2007. évi kiindulási állapothoz képest (2006-hoz a betöltési állapot nagyságrendje miatt nem lehetett viszonyítani) nemcsak a megbízási szerződések nagymértékű változása volt megfigyelhető. A már említett 24,6%-os csökkenés mellett a tulajdonosi használat 11,6%-os növekedése szembeötlő. A jogcím nélküli területek csakugyan erős növekedést mutattak. A 2007-es 8%-os részarányról 28,91%-ra nőtt az értékük. Ez majdnem 21%-os növekedést jelent. Az erdőbirtokossági társulati használat 14,1%-kal csökkent az elmúlt 15 év alatt. A miniszter általi kijelölés és a betöltési állapot lenullázódott. Míg a 2013. évben bevezetett törvény lehetővé tette 2014-2021 között 4 új jogcímmel történő gazdálkodás lehetőségét. Az erdőgazdálkodási haszonbérlet, feles bérlet, szívésségi földhasználat részaránya 2018 óta változatlan. Az első két típus már nem köthető, illetve a feles bérlet kivezetésre is kerül 2028. év végén. A közös tulajdon részaránya folyamatos növekedést produkál, azonban a jogcímen való gazdálkodás lehetőségét felváltotta a használati megosztásról szóló megállapodás. A változásokat jól szemléltetik a 15. és 16. számú ábrák.

14. ábra Erdőgazdálkodói jogcímek részaránya a vizsgált időtartam alatt

15. ábra Az egyes használati jogcímek elhelyezkedése a 2007. évben állami erdők nélkül

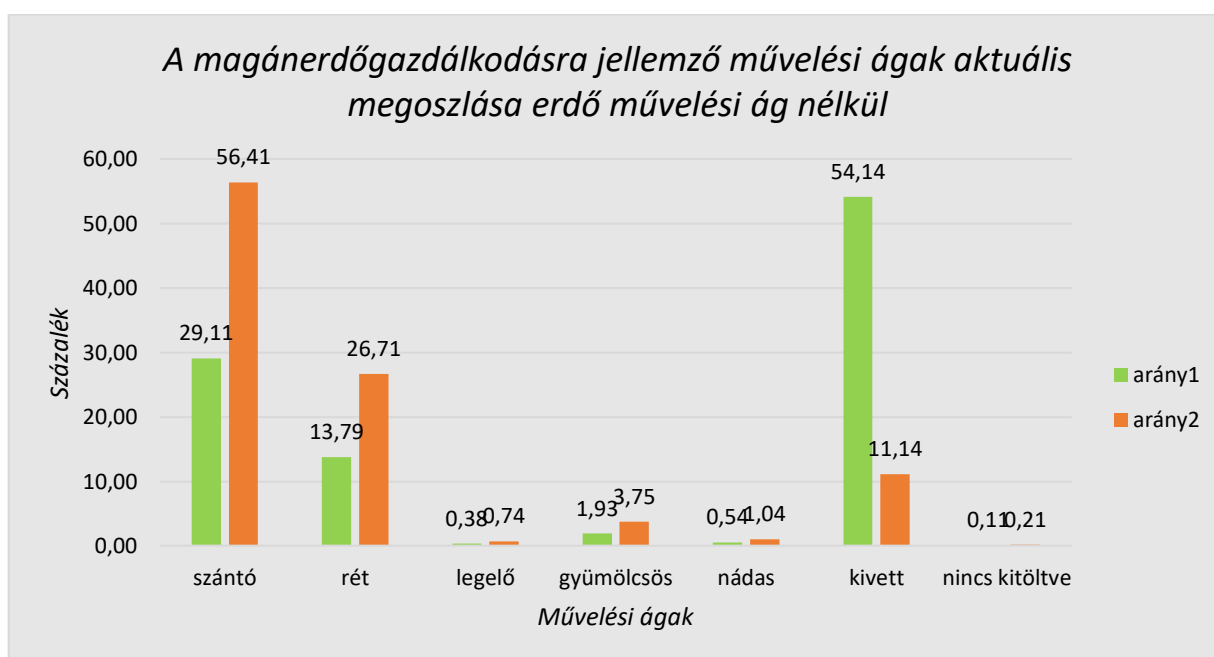

16. ábra Az egyes használati jogcímek elhelyezkedése a 2021. évben állami erdők nélkül

4.3 Az erdőrészekre jellemző helyrajzi számok művelési ágának helyzete

Az erdőgazdálkodó nyilvántartásba vételi eljárás elengedhetetlen feltétele a helyrajzi szám és az Erdészeti Hatóság által nyilvántartott alakzat és művelési ág megfeleltetés. Az alakzat-megfeleltetésnél az erdőtervezett erdőterületnek le kell fednie a teljes helyrajzi szám alrészletét ahhoz, hogy egy alrészlet művelési ágát erdőként tudjuk nyilvántartani. Ezért a következőkben a kapott adatbázis tartalma alapján elemeztem az erdőrészekre jellemző művelési ágak mivoltát. Sajnos az erdészeti Adatbázis az erdőtervezett terület által lefedett legnagyobb helyrajzi számra jellemző művelési ágát szolgáltatja. Csakúgy, mint eddig a kapott adathalmaz mélysége nem volt elég a további adatbányászathoz. Bonyolult szűrések sokasága adott volna ehhez közelebbi eredményt, amely a magánerdőgazdálkodásra jellemző birtok-elaprózottság miatt valószínűleg nem mutatott volna jelentős különbséget a mostani eredményekhez képest.

Mivel az ezt megelőző időszakban nem volt ilyen mértékű jelentősége a művelési ágak helyzetének, hiszen eddig nem volt feltétele az erdőgazdálkodóként történő bejelentkezéshez annak átvezetése erdő művelési ágba, illetve a dolgozat terjedelme miatt, csak a jelenlegi helyzetet vizsgáltam meg a konzekvenciák megállapításához és az esetleges jövőbeli trendek megfogalmazásához. Mindezt csak a magánszektorra végeztem el, hiszen a szakdolgozatban vizsgált jogcímváltozások ezt a kategóriát érintik. Ennek területe 4001,66 ha a község területén lévő 15720,80 ha erdőterületből. Ennek a területnek 6,91%-a nem erdő művelési ágban van. A fennmaradó 276,57 ha pedig a következőképpen oszlik meg a művelési ágak szerint (17. sz. ábra).

17. ábra A magánerdőgazdálkodásra jellemző művelési ágak aktuális eloszlása erdő művelési ág nélkül

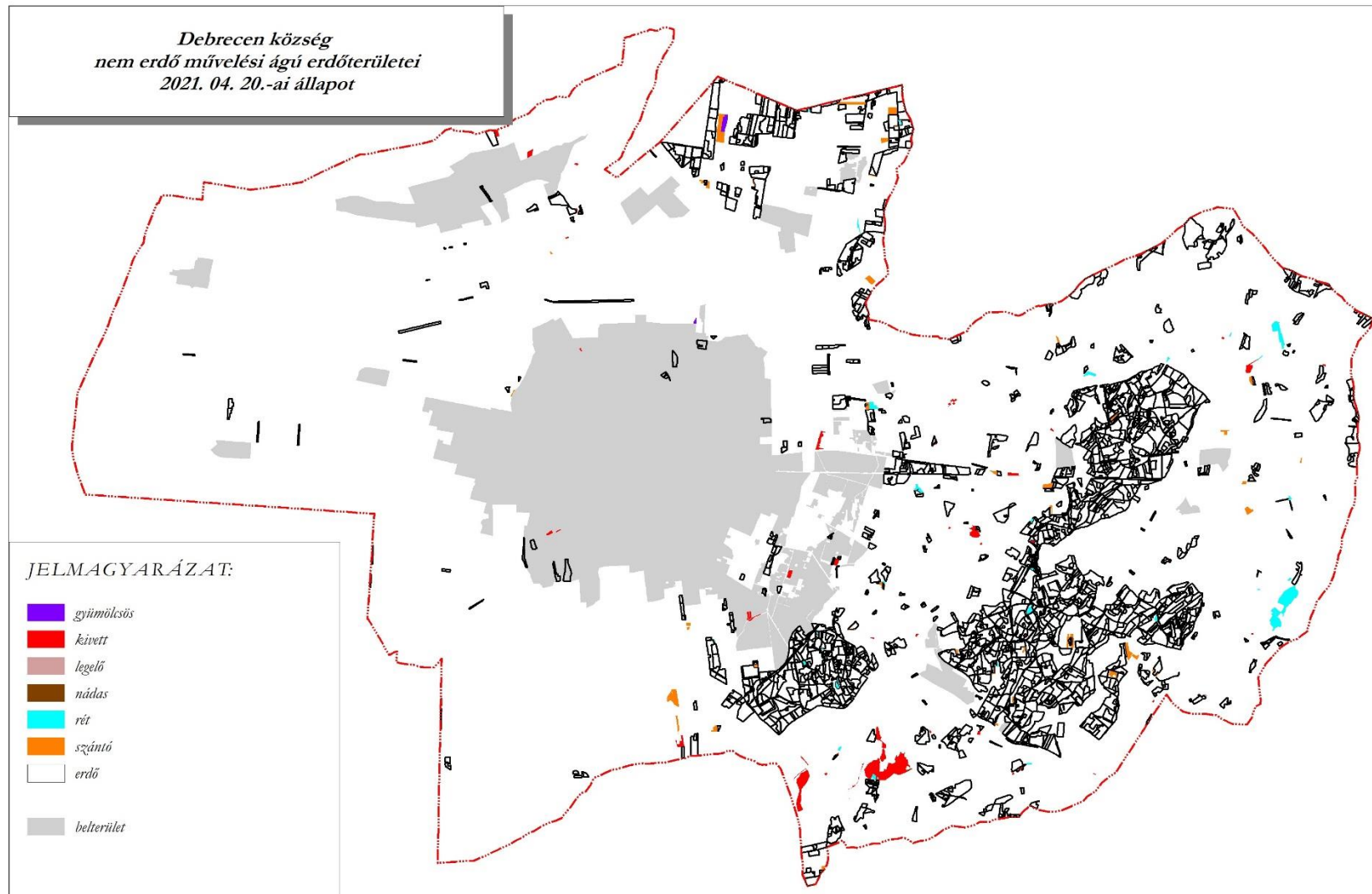
A magánerdőgazdálkodásra jellemző művelési ágak aktuális eloszlása erdő művelési ág nélkül c. diagram „arány1” oszlopai mutatják a vizsgált 276,57 ha művelési ág szerinti megoszlását. Ebből kiderül, hogy a szóban forgó területek több mint fele kivett művelési ágban van. Azonban 1/3-ad része szántó és jelentős a rét (kb 13,8%) művelési ág is.

Azonban az „arány1” adathalmaz tartalmazza a Nyírerdő saját tulajdonában lévő kivett területeit is (133,83 ha). Ez a gyakorlatban azt jelenti, hogy az erdőgazdaság saját tulajdonában lévő utak, erdészeti létesítmények nyilvántartása 2017-ben megváltozott. Ezeket a területeket magántulajdonként kódolták az ESZIR rendszerében.

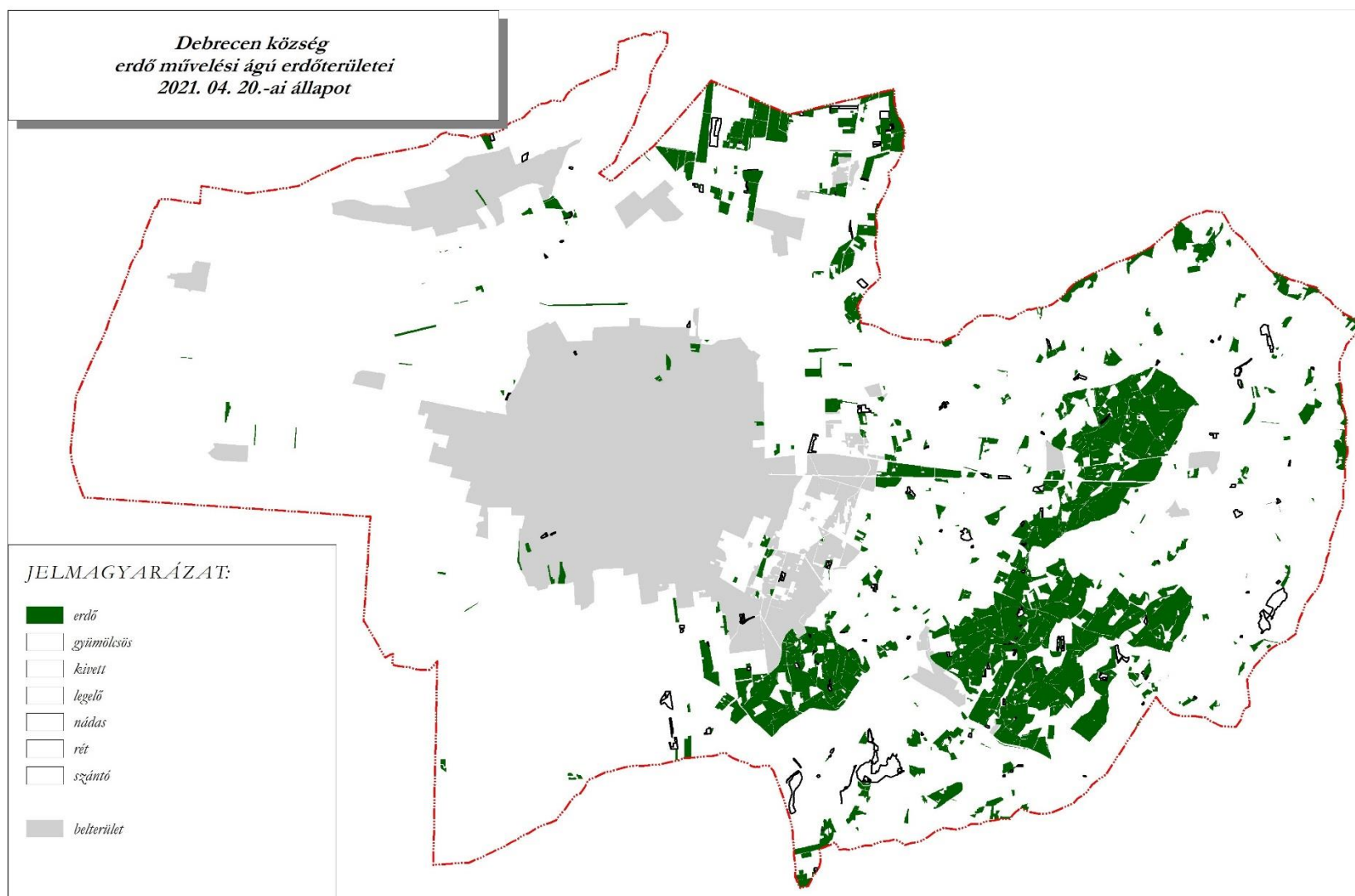
Tehát összesen 142,74 hektárnyi olyan terület maradt, mely a „klasszikus” értelemben vett magántulajdonban van és nem erdő művelési ágú. Ez az előbb említett erdőgazdasági területek nélküli földrészeknek (3867,83 ha) 3,7%-a. Ennek több, mint fele még mindig szántó (80,52 ha), negyede rét (38,13 ha) és tizede kivett (15,9 ha) művelési ágban van. Ezt szemlélteti a 18. számú ábra is.

Míg jelenleg csak erdő művelési ágú területen lehet kérni az erdőgazdálkodói nyilvántartásba vételét, korábban ez nem így volt. Ha valaki bejelentkezett gazdálkodónak, az Erdészeti Hatóság által küldött határozatban kérték a szóban forgó terület művelési ágának rendezését. Ez azonban legtöbbször a gazdálkodói mulasztás következtében nem történt meg. Ha azóta a gazdálkodói jogcím nem változott és a gazdálkodás folyamatos, valószínűsíthetően a művelési ág sem került átvezetésre. A jogi szabályozás azonban garantálja ezen területek csökkenését az említett erdőgazdálkodói bejelentkezési feltétel következtében.

A Debrecen községbe eső magánerdők túlnyomórészt erdő művelési ágban vannak nyilvántartva. Ezért ebben az esetben a fent említett erdőgazdálkodói bejelentkezésre vonatkozó problémakör nem számottevő (19. ábra).

18. ábra Debrecen község nem erdő művelési ágú területei állami erdők nélkül

19. ábra Debrecen község magánerdeinek erdő művelési ágú területei

5 Eredmények összevetése és megvitatása

A geodézia és erdészeti tudományok egyik alapvető kapcsolópontja a helyrajzi szám. Jelen szakdolgozatban szintén kiemelt szerepe van, hiszen adatbáziskapcsolataim alapját képezi. A Földhivataltól kapott helyrajzi szám alakzatok és leíró adatok összefűzése az Erdészeti Hatóság nyilvántartásával rendkívül fontos. A két halmaz összekapcsolása gyakori fennakadásokat eredményezhet. A nyilvántartások közti eltérés további adatbejegyzéseket gátol. Ezért meg kell vizsgálni a két hatóság nyilvántartási-problémáinak összefüggését. Erre jó példa a jelen dolgozatban vizsgált Debrecen község erdőtervezése.

A 433/2017. (XII.) Kormányrendelet szerint az ügyfél által benyújtott erdőgazdálkodói nyilvántartásba vételi kérelmet el kell utasítani abban az esetben, ha a szóban forgó területre az ingatlan-nyilvántartásban nincs feljegyezve erdő jogi jelleg vagy annak nyilvántartása nem erdőként szerepel. Tehát ahhoz, hogy erdőgazdálkodói jogviszonyt létesítsen egy természetes vagy jogi személy a földrészletet erdő művelési ágba kell átvezettetni a területileg illetékes földhivatalnál, melyhez az erdészeti hatóság által kiadott hatósági bizonyítvány szükséges. A hatósági bizonyítvány kiállítása a teljes helyrajzi számot lefedő erdőtervezett terület esetében nem okoz fennakadást. Azonban, ha az erdészeti hatóság a szóban forgó földrészlet egy részén tart nyilván erdőtervezett erdőrészletet vagy egyéb részletet két dolog lehetséges. Amennyiben a földrészleten fennmaradó terület kicsi (ez a tulajdonos döntését képezi), az ügyfélnek lehetősége van kérni az erdészeti hatóságtól az Országos Erdőállomány Adattár módosítását, melynek során, amennyiben a fennmaradó terület fával borított, az erdőtervezett erdőrészletet a hatóság a földrészlet határához igazítja. Amennyiben az ügyfél úgy ítéli meg, hogy nem szeretné, ha a fennmaradó terület a mindenkori Erdőtörvény hatálya alá esne, földmérő vállalkozóval művelési ág változásához rajzot készítet és azt vezettet át a területileg illetékes földhivatalnál.

A fentiek szerint csak és kizárólag akkor lehet erdőgazdálkodói jogviszonyt létesíteni, ha a helyrajzi szám határa vagy alrészlet határa megegyezik az Országos Erdőállomány Adattárban nyilvántartott erdőtervezett terület (erdőtervezett erdő vagy egyéb részlet (TI, NYI, VI stb.)) határával.

Az eredményeket nemcsak a fent említett helyrajzi szám megfeleltetés illetve az aktuálisan érvényben lévő jogi passzusok, de a korábban, akár több évtizede hozott jogszabályok is erősen befolyásolták. A szakdolgozat elején leírt első kérdés melyre választ kerestem az volt, hogy az erdőgazdálkodást milyen mértékben befolyásolták a különböző jogszabályok, törvények?

A választ az irodalmi áttekintés és statisztikai kiértékelés során kaptam meg. A fokozatosan bevezetett, módosított jogszabályok folyamatos kontroll alatt tartották és tartják a gazdálkodást. Az aktuális jogszabályi háttért ráadásul folyamatosan felülírja az előzőt, ami dinamikus folyamatot eredményez. Az erdőgazdálkodás sajátossága ugyan a folyamatos változás, de ez több 10 év alatt értendő. Egy-egy új jogviszony bevezetése nem okozna fennakadást, azonban a régi jogviszony határidővel történő idő előtti (szerződés lejárat dátuma előtti) kivezetése felboríthatja az erdőgazdálkodó szándékát és magát az előre eltervezett gazdálkodást is. Jó példa erre a megbízási szerződések megszüntetése a 2021. év végén. A jogalkotó szándéka a fokozatos megszüntetés lett volna (2-3 év), erdőgazdálkodói szándék nem mutatkozott ezen jogcímek lecserélésére. Ezért egy végső dátummal, egy jogszabálymódosítással megszüntetik azokat, a tervszerű gazdálkodásban káoszt teremtve ezzel. Összességében kijelenthetjük, hogy a jogi passzusoknak való megfelelés miatt a gazdálkodás alárendeltsége lépett fel, mely az ágazat számára előnytelen.

A következő felvetett problémakörként azt vizsgáltam meg, hogy az elmúlt 15 évben az egyes bevezetett jogszabályok hogyan befolyásolták az erdőgazdálkodás szerkezetét. Ezt a statisztikai kiértékelés folyamán jártam körbe. Eredményeim jól mutatják, hogy az erdőgazdálkodói státusz jogi formának való megfeleltetése egy folyamatosan növekvő erdőgazdálkodói státusz nélküli területhalmazt eredményezett, melyet a 14. ábra szemléltetett. Ráadásul az előzőekben leírt megbízási szerződések kivezetésével újabb hektárok kerülnek ebbe a kategóriába. A kárpótlás során kialakult erdőbirtokossági társulatok felbomlása után kialakult birtokaprózódás, osztatlan közös tulajdoni viszonyok kialakulása (az öröklések során) szintén hozzájárult az említett erdőgazdálkodó nélküli területek növekedéséhez. Megszűnésük után a jogszabályok által meghatározott használati formák kialakítása bonyolultabbá válása szintén megnehezíti a rendezett jogviszony mivoltát. A 2020. évben bevezetett új erdőgazdálkodói jogcímek körének lecsökkentése az erdőtulajdonosok szűkebb körének biztosít lehetőséget, hogy erdőgazdálkodóvá váljon.

Ezek után megvizsgáltam azt, hogy a tulajdonosi szerkezet milyen mértékben befolyásolja az erdőgazdálkodás szerkezetét. Az eredmény pedig magáért beszél. Az osztatlan közös területeken történő gazdálkodási formák háttérbe szorulásával egyre nehezebben létesíthető gazdálkodói jogviszony. A megbízási szerződések, haszonbérleti szerződések megszüntetésével kizárólag olyan erdőgazdálkodó lehetséges, aki rendelkezik tulajdoni részaránnyal. Habár lehetőség van kiemelt státuszú erdészeti szakirányító vállalkozásoknak haszonbérbe adni az erdőt, erre egyelőre nagy szándék nem mutatkozik. Ez valószínűleg a jogszabály bevezetése óta eltelt rövid időintervallum, illetve a bizalmatlanság miatt lehetséges.

Ennek feltétele összetett és bonyolult problémakört eredményez. A kiemelt státuszú erdészeti szakirányító vállalkozásoknak alkalmazni kell olyan felsőfokú erdészeti szakszemélyzetet, aki rendészeti vizsgával és legalább öt éves szakami tapasztalattal rendelkezik. Ezt vállalkozásként kell teljesíteni, tehát több alkalmazott képesítésének együttes értelmezésével is teljesíthető. Mivel több feltételnek egyszerre kell megfelelni, kevés ilyen vállalkozást hoztak létre e célból. A tulajdonos részéről pedig, az eddig meglévő számára megbízható erdőgazdálkodó lecserélése nem előnyös. Bár szakszerűbb kezek között lenne erdeje, általában drágább erdőgazdálkodást eredményezne.

Összességében elmondható, hogy kizárólagos tulajdonosként is a legtöbb esetben nehéz teljesíteni az erdőgazdálkodói jogviszony létesítését, ám osztatlan közös tulajdonlás esetében sokszor inkább meg sem próbálkoznak vele. A bonyolult és összetett hatósági eljárások, új jogszabályok bevezetése és a régiók kivezetése rövid idő távlatában nemcsak bizalmatlanságot eredményeznek, hanem egyfajta motiváció hiányt is.

Azt is megvizsgáltam, hogy milyen területi eloszlása van az egyes erdőgazdálkodási jogviszonyoknak, tulajdonformáknak? Az eredmények alapján nem volt megállapítható jelentős összefüggés a területi eloszlások illetve jogviszonyok között, azonban a térképek jól szemléltették az eddig leírtakat.

6 Javaslatok a magánerdőgazdálkodás érdek-érvényesítőképességének javítására

A szakdolgozatom során vizsgált Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet példája alapján kiderült, hogy a magánerdő-gazdálkodás szektorának érdek-érvényesítő képessége háttérbe szorult. Ezt jól mutatta, hogy az esetek túlnyomó részében a jogi passzusok uralkodnak. Azonban ahhoz, hogy ezek a gazdálkodói jogcímek életszerűbbé váljanak, szükség lenne az ágazatban dolgozók érdekeinek előtérbe kerülése is.

Ahhoz, hogy az ország erdeinek körülbelül felét kitevő magánerdőgazdálkodási szektorról teljesebb képet kapjunk, a vizsgált terület példájához hasonlóan, érdemes lenne azokat a főként alföldi erdőtervezési körzeteket is megvizsgálni a magánszektor tekintve, ahol a 90-es évek óta eltelt több, mint 30 év alatt birtokaprózódás lépett fel és ahol a gazdálkodás bonyolultabbá vált. Az országos birtokpolitikai törekvések az erdő esetében rendkívül sok további kérdést eredményeznek. Például a 2021. évben indult osztatlan közös területek osztóprogrammal való megszüntetése erdő esetében, az erdőértéket milyen mértékben veszi figyelembe és vajon az megfelel-e a hosszútávú gazdálkodásra való törekvéssel?

Habár az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) és Soproni Egyetem (SOE) Erdőmérnöki Karán vizsgálják a birtokszerkezetet, gazdálkodói szerkezetet, azonban a földhivatali-erdészeti nyilvántartás egymásnak való megfeleltetésére irányuló szakmai munkákból kevés van. Ahhoz, hogy gördülékenyebben, hatékonyabban lehessen erdőgazdálkodást folytatni nem állami erdőterületeken, célszerű lenne a két hatósági ágazatot összefésüléssel hatékonyabbá tenni. Ezáltal nem csak a hatósági eljárások ügyintézési határideje rövidülne le, de az egyes eljárások átláthatóvá válnának az aktuális ügyfél számára. Így a jelenleg végeláthatatlan, bonyolult jogi procedúrák miatti motivátlanságtól ösztönzést nyernének a magánerdőtulajdonosok és le lehetne csökkenteni a gazdálkodói jogcímek nélküli területek arányát.

Szabadabb kezet kellene biztosítani az egyes tulajdonosok számára, hogy tulajdonjogaik érdekeit képviselni tudják, hiszen a magántulajdon talán leglényegesebb pontja, hogy saját értékeiket gyarapítani tudják.

A hosszútávon fenntartható erdőgazdálkodás és egyébként az országos célkitűzések érdekében is elengedhetetlen az együttes gondolkodás. Ezért a jogi döntések meghozatala előtt a szakmai ágazattal való konzultáció elengedhetetlen feltétele, a jelenleg az ágazat szélén lévő magánerdő tulajdonosok bevonása, érdekeinek hatékonyabb képviselete a számukra fontos döntések előtt.

7 Köszönetnyilvánítás

Ezúton szeretném köszönetem kifejezni mindazoknak, akik segítették szakdolgozatom elkészültét.

Elsőként, külső konzulensemnek Gazdag Izabellának a Nemzeti Földügyi Központ munkatársának szeretném megköszönni szakmai lektorálását és hasznos tanácsait.

Továbbá dr. Katona János adjunktus úrnak, az Óbudai Egyetem Alba Regia Műszaki Kar Geoinformatikai Intézet intézetigazgató-helyettesének és egyben az oktatási intézmény részéről a konzulensemnek, munkám elkészülésének engedélyezését valamint koordinálását.

Köszönet illeti meg Szabó Szabolcs Urat a Nemzeti Földügyi Központ Rendszerüzemeltetési és Fejlesztési Osztály osztályvezetőjét a munka során felhasznált adatok rendelkezésre bocsátásáért.

Szakmai tanácsait szeretném megköszönni a Bács-Kiskun-, illetve Hajdú-Bihar megyei Kormányhivatalok Agrárügyi Főosztály munkatársainak, továbbá volt kollégámnak Maksa József Zsolt térképésznek és Bede Zoltánnak a Nyírerdő Zrt. munkatársának.

8 Irodalomjegyzék

1. Nébih Erdészeti Igazgatóság (2014): Erdővagyon és erdőgazdálkodás Magyarországon (Ieporello), Budapest
2. 1770/91. évi LVII. törvénycikk – A fáknek és erdőknek neveléséről és megtartásáról való rendelés
3. 1879. évi XXXI törvénycikk – Ezer év törvényei
4. 1898. évi XIX törvénycikk – a községi és némely más erdők és kopár területek állami kezeléséről, továbbá a közbirtokosságok és a volt úrbéresek osztatlan tulajdonában lévő, közösen használt erdők és kopár területek gazdasági ügyvitelének szabályozásáról
5. 1935. évi LV. törvénycikk – az az erdőkről és a természetvédelemről
6. 1961. évi VII. törvény – az erdőkről és a vadgazdálkodásról
7. 1996. évi LIV törvény – az erdőről és az erdő védelméről
8. 2009. évi XXXVII. törvény – az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról
9. Koloszar (2010): Erdőismerettan, Nyugat-Magyarországi Egyetem Kiadó, Sopron
10. FAO and UNECE (2020): Summary for Policy Makers – State of Europe's Forests, Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe – FOREST EUROPE, Liaison Unit Bratislava
11. Lett és Stark (2012): Az erdészeti tartamosság értelmezése és az erdővagyon-gazdálkodás, MÚLT – JELEN - JÖVŐ az erdőgazdálkodásban, Nyugat-Magyarországi, Egyetem Kiadó, Sopron
12. KSH (2013): Statisztikai tüköt, 2013/96, VII. évf. 95. sz., 2013. november 18., Budapest
13. NFK (2019): Erdővagyon és erdőgazdálkodás 2019-ben, (Ieporello), Budapest
14. Schiberna (2003): A MAGÁN-ERDŐGAZDÁLKODÁSI SEKTOR KIALAKULÁSA ÉS FEJLŐDÉS, Doktori szigorlat, Nyugat-Magyarországi Egyetem
15. Wisnovszky (2014): A magyar magánerdő gazdálkodás számokban, Erdészeti Lapok, CXLVIX. évf. 9. sz. p.:27-30.
16. Agrárminisztérium (2018): Az Agrárminisztérium Statisztikai Közleménye: Az erdőterületek, az erdősítések és a fakitermelések alakulása 2017-ben
17. 2013. évi CXXII. törvény – a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról
18. 1994. évi LV. törvény – a termőföldről
19. 1959. évi IV. törvény – a Polgári Törvénykönyvről
20. 2013. évi V. törvény – a Polgári Törvénykönyvről
21. 2006. évi IV. törvény – a gazdasági társaságokról
22. 1994. évi XLIX. törvény – az erdőbirtokossági társulatról

23. 2013. évi CCXII. törvény – a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról
24. Márkus és Tyihonov (2011): ERDÉSZETTÖRTÉNET, Dr. h.c.Dr. Márkus László és Dr. A. SZ. Tyihonov előadásainak alapján készült egyetemi jegyzet, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Sopron
25. Jakóts (1955): Az erdőrendezési felügyelőkről in Az Erdő, 1955.06. p.:257-261.
26. Csabán (1955): Erdőrendezőségünk fejlődése a felszabadulás óta eltelt időben in Az Erdő, 1955. 04. p.:177-180.
27. Rába (1968): A termelőszövetkezetek erdőgazdálkodásáról a gazdasági irányítás új rendszerében in Az Erdő, 1968. 09. p.:407-408
28. 22/1968 MÉM sz. utasítás
29. Király (1976): Tájékoztató az erdészeti számítástechnika helyzetéről in Az Erdő, 1976. 08. p.:357-361.
30. Halász (2006): Régi dicsőségünk in Erdészeti Lapok, CXLI évf. 11. szám p.:340-343.
31. Facskó (2014): AZ ERDÉSZETI ÁGAZAT INFORMATIKAI FEJLESZTÉSEINEK MÉRLEGE, Doktori értekezés, Sopron
32. 288/2010. (XII.21.) Korm. rendelet – a fővárosi és megyei kormányhivatalokról
33. 158/2020. (VI.28.) Korm. rendelet – a Nemzeti Földügyi Központ feladatairól
34. 511/2020. (XI.20.) Korm. rendelet – a vízügyi igazgatási és a vízügyi, valamint a vízvédelmi hatósági feladatokat ellátó szervek kijelöléséről szóló 223/2014. (IX. 4.) Korm. rendelet, továbbá a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet módosításáról
35. Magyar Közlöny 59. sz., 2019.
36. Tóth in Facskó (2014): AZ ERDÉSZETI ÁGAZAT INFORMATIKAI FEJLESZTÉSEINEK MÉRLEGE, Doktori értekezés, Sopron
37. Márkus (2010): TÉRINFORMATIKA 1. A térinformatika alapfogalmai, kialakulása, fejlődése, Egyetemi jegyzet, Nyugat- Magyarországi Egyetem, Sopron
38. Bazsó (2017): KORSZERŰ MŰSZEREK ÉS MÉRÉSI MÓDSZEREK VIZSGÁLATA AZ ERDŐTÉRKÉPEZÉSBEN, Doktori értekezés, Sopron
39. Halassy (2019): TURIZMUS ÉS SPORTTEVÉKENYSÉGEK HATÁSÁNAK PONTOZÓLAPOS MONITORINGJA A BUDAI-HEGYSÉGBEN, szakdolgozat, Budapest
40. MGSZH (2011): Szöveges beszámoló, Budapest
41. Dávid in Bazsó (2017): KORSZERŰ MŰSZEREK ÉS MÉRÉSI MÓDSZEREK VIZSGÁLATA AZ ERDŐTÉRKÉPEZÉSBEN, Doktori értekezés, Sopron

42. 88/2000. (XI.10.) FVM rendelet – az Erdőrendezési szabályzatról
43. MGSZH (2009): 2009. évi térképezési útmutató
44. Czimber (2005): DigiTerra map felhasználói kézikönyv v. 2.3.
45. ÁESZ (2004): ERDŐRENDEZÉSI ÚTMUTATÓ, 4. változat, Budapest

Az irodalmazás során felhasznált linkek:

- [1]. <http://forestpress.hu/hu/index.php/hircentrum/news/4550-2007-megsznik-az-allami-erdeszeti-szolgalat-forestpress> (letöltés: 2021.05.08.)
- [2]. <https://docplayer.hu/19205785-274-2006-xii-23-korm-rendelet-a-mezogazdasagi-szakigazgatasi-hivatal-letrehozasarol-es-mukodeserol.html> (letöltés 2021.05.08.)
- [3]. <http://nak.hu/en/tajekoztatasi-szolgalatas/erdogazdalkodas/102234-az-erdeszeti-agazat-uj-igazgatasi-rendszere> (letöltés:2021.05.08.)
- [4]. http://test.nfa.hu/a_szervezet_menu_16 (letöltés: 2021.05.08.)
- [5]. <http://forestpress.hu/hu/index.php/hircentrum/news/35026-az-nfk-erdeszeti-foosztaly-szervezeti-valtozasa-forestpress> (letöltés: 2021.05.08.)

9 Ábrajegyzék

1. ábra Részlet az adatbázisból.....	24
2. ábra Kódolás-dekódolás az AZOK mező alapján	25
3. ábra Részlet a közhiteles erdőtérképről (forrás: https://erdoterkep.nebih.gov.hu).....	26
4. ábra A tulajdonformák kódok megjelenítése az ESZIR rendszerében	26
5. ábra A művelési ágak megjelenítése az ESZIR rendszerében	26
6. ábra A használati jogcímek megjelenítése az ESZIR-ben	27
7. ábra A használt jogviszonyok típusai	28
8. ábra A tulajdonforma típusai.....	28
9. ábra A Debrecen-Halápi erdőtervezési körzet jelenlegi területe (forrás: https://erdoterkep.nebih.gov.hu)	30
10. ábra Debrecen község erdőterületeinek aktuális eloszlása a különböző tulajdonformák szerint.....	31
11. ábra Erdőgazdálkodói jogviszonyok alakulása 2005-2021 között	37
12. ábra A haszonbérleti jogcím alakulása 2005-2021 között	39
13. ábra Jogcím nélküli területek alakulása 2005-2021 között.....	39
14. ábra Erdőgazdálkodói jogcímek részaránya a vizsgált időtartam alatt.....	42
15. ábra Az egyes használati jogcímek elhelyezkedése a 2007. évben állami erdők nélkül	43
16. ábra Az egyes használati jogcímek elhelyezkedése a 2021. évben állami erdők nélkül	44
17. ábra A magánerdőgazdálkodásra jellemző művelési ágak aktuális eloszlása erdő művelési ág nélkül	45
18. ábra Debrecen község nem erdő művelési ágú területei állami erdők nélkül	47
19. ábra Debrecen község magánerdeinek erdő művelési ágú területei	48

10 Táblázat jegyzék:

1. táblázat Tulajdonformák alakulása a vizsgált időszak alatt	32
2. táblázat Erdőgazdálkodási jogcímek területei állami vagyonkezelés nélkül	34
3. táblázat Erdőgazdálkodói jogcímek jogszabályi háttere.....	36